

**«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

**Факультет суспільних та прикладних наук
Кафедра права та публічного управління**

на правах рукопису

ЛОЗИНСЬКИЙ ВОЛОДИМИР ЯРОСЛАВОВИЧ

УДК 351

**РОЗВИТОК СУЧАСНИХ МОДЕЛЕЙ ЕЛЕКТРОННОГО ВРЯДУВАННЯ В
УКРАЇНІ**

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Наукова робота на здобуття кваліфікації магістра

Науковий керівник: Мельничук Василь Іванович

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
“УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА”

Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра права та публічного управління

Освітній ступінь: «магістр»

Спеціальність: «281 Публічне управління та адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

в. о. завідувача кафедри права та
публічного управління
к.ю.н., Ходак С. М.

«29» серпня 2023 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Лозинському Володимирі Ярославовичу

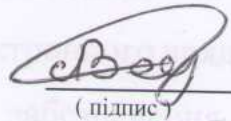
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Розвиток сучасних моделей електронного врядування в Україні»
2. Керівник роботи Мельничук Василь Іванович, доктор філософії
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ректора університету від «30» серпня 2023 року № 59/1 с
3. Строк подання студентом роботи 16 лютого 2024 р.
4. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити)
1. Електронне врядування та державна інформаційна політика в Україні як
об'єкт наукового дослідження 2. Інституційно-організаційні особливості
електронного врядування в Україні 3. Можливості впровадження передових
інформаційних технологій у роботу державних органів в Україні в умовах
воєнного стану
5. Дата видачі завдання: 30 серпня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

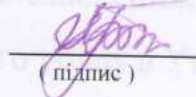
№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Збір та вивчення джерел інформації для написання кваліфікаційної роботи	до 22 вересня 2023 року	виконано
2	Складання плану кваліфікаційної роботи та затвердження керівником	до 29 вересня 2023 року	виконано
3	Написання розділу 1 «Електронне врядування та державна інформаційна політика в Україні як об'єкт наукового дослідження»	до 27 жовтня 2023 року	виконано
4	Написання розділу 2 «Інституційно-організаційні особливості електронного врядування в Україні»	до 24 листопада 2023 року	виконано
5	Написання розділу 3 «Можливості впровадження передових інформаційних технологій у роботу державних органів в Україні в умовах воєнного стану»	до 22 грудня 2023 року	виконано
7	Написання вступу, висновків та формування списку використаних джерел	до 29 грудня 2023 року	виконано

Студент

(підпис)

Лозинський В. Я.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Мельничук В. І.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано та узагальнено теоретико-методологічні засади процесів впровадження та розвитку електронного урядування в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду та сучасних реалій. В першому розділі роботи досліджено електронне врядування та державну інформаційну політику в Україні як об'єкт наукового дослідження. У другому розділі розкрито інституційно-організаційні особливості електронного врядування в Україні. За результатами проведеного аналізу в третьому розділі роботи розкрито можливості впровадження передових інформаційних технологій у роботу державних органів в Україні в умовах воєнного стану.

Ключові слова: електронне врядування, інформаційна політика, електронний уряд, публічна інформація, інформаційні технології, державний орган.

ANNOTATION

In the qualification work, the theoretical and methodological principles of the implementation and development of e-governance in Ukraine are substantiated and summarized, taking into account foreign experience and modern realities. In the first section of the work, e-governance and state information policy in Ukraine are investigated as an object of scientific research. In the second chapter, the institutional and organizational features of e-governance in Ukraine are disclosed. According to the results of the analysis, the possibilities of introducing advanced information technologies into the work of state bodies in Ukraine in the conditions of martial law are revealed in the third section of the work.

Key words: electronic governance, information policy, electronic government, public information, information technologies, state body.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ ТА ДЕРЖАВНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ ЯК ОБ’ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	7
1.1. Концептуальні засади державної інформаційної політики та електронного врядування	7
1.2. Типологічний аналіз основних моделей електронного уряду.....	13
1.3. Сутність електронного уряду, методи та принципи його організації	18
Висновки до розділу 1	
РОЗДІЛ 2. ІНСТИТУЦІЙНО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТРОННОГО ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	24
2.1. Актуальний стан технологічних та соціально-політичних ресурсів для розвитку електронного врядування в Україні	24
2.2. Нормативно правове забезпечення, запровадження та функціонування електронного уряду в Україні.....	39
2.3. Доступу до публічної інформації в формі відкритих даних організаційні та правові основи	49
Висновки до розділу 2	
РОЗДІЛ 3. МОЖЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕРЕДОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТУ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	60

3.1. Інновації та трансформація в умовах конфлікту: застосування відкритих даних у публічному управлінні	60
3.2. Актуальні тенденції впровадження системи електронного документообігу в органах виконавчої влади України	69
3.3. Використання відкритих даних для підвищення прозорості та ефективності органів місцевого самоврядування та способи організації їх оприлюднення на прикладі Надвірнянської міської ради	85
Висновки до розділу 3	
ВИСНОВКИ	ТА
ПРОПОЗИЦІЇ	99
СПИСОК	ВИКОРИСТАНИХ
.....	ДЖЕРЕЛ
	102

ВСТУП

У сучасних умовах динамічних змін в системі публічного управління України, обумовлених потребою у проведенні децентралізації, реформування системи державного управління одночасно із процесами європейської інтеграції України та в умовах ведення війни, існує нагальна потреба у використанні нових інструментів, методів і технологій, спрямованих на підвищення ефективності публічного управління. В період інтенсивного розвитку інформаційного суспільства, інформації, як ресурсу в контексті відкритих даних, належить вирішальна роль в управлінських технологіях та процесах аналізу ефективності впроваджених рішень.

Розбудова інформаційного суспільства сьогодні є одним із пріоритетних завдань України, яке декларується у багатьох державних нормативно-правових актах, концепціях, програмах та стратегіях розвитку. У цей час в Україні спостерігається не тільки необхідність змін у системі управління через реформи та децентралізацію, але й вплив війни на регіони, що став важливим фактором. Умови війни змушують урядові інституції працювати в надзвичайних умовах, забезпечувати безпеку громадян, а також враховувати потреби фронткових зон у процесі прийняття рішень. Це робить актуальним завдання впровадження ефективних інформаційних систем та технологій для забезпечення необхідного рівня координації і співпраці між органами влади та громадянами в умовах війни.

В умовах становлення демократичного суспільства «електронне врядування» стало невід'ємним інструментом досягнення демократії та забезпечення ефективного управління у важливий період в історії України. За допомогою новітніх інформаційно-комунікаційних технологій з'явилася можливість підвищити ефективність та результативність діяльності урядових інституцій та вибудувати докорінно нові взаємовідносини між органами державної влади, громадянами та бізнесовими структурами, які базуватимуться на

сучасних технологічних досягненнях, довірі, взаємній відповідальності та співпраці.

Умови війни додатково підсилюють важливість ефективного електронного врядування, оскільки вони створюють потребу у швидкій передачі інформації та координації для забезпечення безпеки та реагування на виклики війни. Таким чином, електронне врядування стає ключовим елементом сучасного демократичного суспільства та надає можливість здійснювати ефективну урядову діяльність за допомогою застосування інформаційних технологій, надаючи можливість координації, реакції на виклики війни та взаємодії між органами влади, громадянами та суб'єктами господарювання зокрема через відкриті дані.

Питання формування електронного врядування та впровадження інноваційних управлінських технологій стають надзвичайно актуальними та критичними для забезпечення державного функціонування. Війна має великий вплив на всі сфери суспільства, включаючи систему публічного управління.

Розв'язання проблем підвищення громадської активності та політичного розвитку України, посилення політичної комунікації та взаємодії в суспільстві стає ще більш важливими в умовах конфлікту. Військові дії в Україні вимагають ретельного контролю, координації та ефективного управління для забезпечення безпеки громадян та реагування на виклики війни. Електронне врядування може стати інструментом для забезпечення швидкої та ефективної комунікації між різними рівнями влади та громадянами, а також для забезпечення прозорості та підзвітності в урядовій діяльності.

Підвищення рівня громадської участі та впровадження ефективних інформаційних систем може допомогти вирішити важливі завдання, пов'язані з реформами в Україні. Електронне врядування дозволить підвищити ефективність надання державних послуг, спростити взаємодію між владними структурами та громадянами, а також забезпечити більш ефективну координацію управлінських процесів.

Таким чином, війна в Україні надає ще більшої актуальності питанням електронного врядування та впровадженню інноваційних управлінських

технологій, оскільки це стає необхідністю для забезпечення ефективного управління в умовах конфлікту та для підвищення громадської активності та політичного розвитку України.

Мета і завдання дослідження. Мета магістерської роботи полягає в теоретичному дослідженні та практичному аналізі процесів впровадження та розвитку електронного урядування в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду та сучасних реалій.

Важливим завданням дослідження є аналіз можливостей впровадження електронного уряду в умовах воєнного стану. Цей напрямок є актуальним, оскільки воєнний стан спричиняє низку проблем для розвитку електронного урядування, але водночас створює нові можливості для його використання.

Об'єктом дослідження є процеси формування та функціонування електронного уряду в Україні в умовах збройної агресії.

Предметом дослідження є механізми впровадження та функціонування електронного уряду в Україні в умовах збройної агресії.

Для досягнення поставленої мети та вирішення поставлених завдань використовувалися різноманітні наукові методи, включаючи:

- теоретичний аналіз наукових джерел - для вивчення стану та напрямків розвитку наукової думки щодо тематики наукової роботи;
- порівняльний метод - для порівняння різних підходів до впровадження електронного урядування;
- описовий метод - для описування особливостей впровадження електронного урядування;
- метод узагальнення - для узагальнення отриманих результатів дослідження.

Дослідження також базувалося на вивченні законодавства України стосовно розвитку інформаційного суспільства та електронного уряду, указів Президента України, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України щодо цих питань. Отримані результати мають практичне значення, оскільки можуть бути використані для проведення подальших наукових досліджень з питань

впровадження електронного уряду на різних рівнях влади та в сфері електронного уряду.

Структура роботи. Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів (шести підрозділів), висновків та списку використаних джерел, загальний обсяг яких складає 112 сторінок. У роботі розміщено 7 таблиць та 10 рисунків. Список використаних джерел містить 84 найменування.

РОЗДІЛ 1

ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ ТА ДЕРЖАВНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Концептуальні засади державної інформаційної політики та електронного врядування

Актуальним та визначальним напрямом розвитку сучасного суспільства є його поступовий перехід до інформаційного та суспільства знань. Цей перехід характеризується такими основними ознаками:

- Спрямування на інтереси людей та відкритість для всіх. У такому суспільстві кожна особа має можливість не лише споживати інформацію, але й активно створювати та накопичувати знання.[56]
- Доступність і вільний доступ до інформації та знань. Люди повинні мати можливість користуватися цією інформацією, обмінюватися нею та використовувати для власного особистого та професійного розвитку.[57]
- Орієнтація на відкритість, обмін та використання інформації та знань. Цей підхід сприяє тому, щоб кожна людина могла повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи як суспільному, так і особистому росту.[58]

Перехід до інформаційного суспільства обумовлений рядом факторів, серед яких ключовими є:

- підвищення ролі інформації у суспільних процесах та її перетворення в якісний стратегічний ресурс і товар;
- глобалізація;
- революція в інформаційно-комунікаційних технологіях (ІКТ) і їх широке впровадження у всі сфери життя громадян, суспільства та держави;
- зміна ролі та значення експертного середовища в публічному управлінні;
- необхідність у "навчанні протягом всього життя".

У контексті перехідних процесів до інформаційного суспільства важливо враховувати потенційні небезпеки хаотичного та неконтрольованого розвитку ІКТ. Зокрема, такі процеси можуть становити загрозу для громадян, суспільства

та держави, зокрема у сучасних умовах війни, яку російська федерація веде проти України. [5]

Національний та міжнародний досвід підтверджує, що успіх у розвитку інформаційного суспільства, інформатизації, ІКТ, електронного урядування та електронної демократії досягається лише тоді, коли країни розробляють та впроваджують науково обґрунтовану та громадськістю підтриману державну інформаційну політику. [59]

Для глибшого розуміння суті державної (національної) інформаційної політики, важливо провести аналіз споріднених визначень та врахувати їх у контексті сучасних викликів і можливостей. [60]

Державна політика визначається як систематична, організована та спрямована діяльність державних органів для вирішення суспільних проблем, вирішення конкретних або комплексних завдань та досягнення загальних цілей розвитку суспільства чи його окремих сфер. Це ефективний інструмент для досягнення конкретних цілей держави в певних галузях, використовуючи для цього різні методи, такі як правові, економічні та адміністративні впливи, а також враховуючи наявні ресурси, доступні в її розпорядженні. [61]

Державна політика інформатизації (ДПІ) - це сукупність напрямів і способів діяльності держави для створення, зміцнення та сприяння нормативно-правовому, методичного, науково-технічному, організаційному, фінансовому та матеріально-технічному, захисному (оборонному) забезпеченню та встановлення загальнодержавних пріоритетів розвитку інформаційного середовища і створення умов переходу до інформаційного суспільства.

Основною метою ДПІ в Україні є сприяння побудові сучасної ринкової економіки, забезпечення підвищення її конкурентоспроможності шляхом впровадження сучасних та перспективних інформаційно-телекомунікаційних технологій (ІТТ) в усі сфери життєдіяльності українського суспільства.

ДПІ в Україні має довгу історію. Перші кроки в цьому напрямку були зроблені ще в 1990-х роках. У 1992 році був прийнятий Закон України "Про інформацію"[14], який визначив основні напрями ДПІ. У 1998 році була прийнята

Концепція Національної програми інформатизації [37], яка визначила основні завдання розвитку інформаційного суспільства в Україні.

У 2007 році була прийнятий закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 - 2015 роки» [38]. Цей закон визначав більш амбітні завдання, ніж попередній, зокрема, досягнення рівня розвитку інформаційного суспільства, відповідно до статусу європейської держави.

Однак, незважаючи на прийняті законодавчі акти та Концепції, ДПП в Україні реалізується не в повному обсязі. Це пов'язано з низкою факторів, зокрема, з недостатнім фінансуванням, низькою обізнаністю про важливість ДПП серед громадян та державних службовців, відсутністю єдиного підходу до реалізації ДПП на державному та місцевому рівні.

Основними завданнями ДПП в Україні є:

- створення політико-правових, економічних, організаційних та матеріально-технічних умов для формування сучасної моделі ДПП;
- підвищення ефективності використання усіх видів інформаційних ресурсів і управління елементами інформаційно-комунікаційної інфраструктури;
- державна підтримка виробництва і розповсюдження вітчизняної інформаційної продукції;
- забезпечення розвитку та захисту вітчизняної інформаційної сфери.

Для реалізації цих завдань необхідно:

- удосконалити законодавство в інформаційній сфері;
- розвивати інфраструктуру ІТТ;
- підвищувати рівень обізнаності про важливість ДПП серед громадян та державних службовців;
- забезпечити ефективне управління ДПП на державному та місцевому рівні.

Розвиток ДПП в Україні є важливим фактором забезпечення економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності країни та розвитку громадянського суспільства.

Для успішного розвитку ДПП в Україні необхідно:

- забезпечити належне фінансування ДПІ;
- запровадити єдиний підхід до реалізації ДПІ на державному та місцевому рівні;
- створити ефективні механізми моніторингу та оцінки результатів реалізації ДПІ.

Забезпечення цих умов дозволить Україні досягти поставлених цілей у розвитку інформаційного суспільства та стати конкурентоспроможною країною в сучасному світі.

Окрім основних завдань ДПІ, які зазначені в законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 - 2015 роки» [38], можна виділити також такі завдання:

- Забезпечення прозорості та підзвітності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Оприлюднення наборів даних на порталі відкритих даних є важливим кроком у цьому напрямку.
- Сприяння розвитку підприємництва та інновацій. ІТТ є важливим фактором розвитку підприємництва та інновацій. ДПІ повинна сприяти впровадженню ІТТ у ці сфери.
- Підвищення рівня життя громадян. ІТТ можуть сприяти підвищенню рівня життя громадян, зокрема, за рахунок розвитку дистанційного навчання, охорони здоров'я та інших сфер. ДПІ повинна сприяти впровадженню ІТТ у ці сфери.

Сучасний розвиток інформаційного суспільства та електронного урядування в Україні зазначається складним комплексом реформ, спрямованих на покращення конституційних, адміністративних, судових, та сектору безпеки та оборони. Здійснення цих реформ включає процеси демократизації суспільства, формування громадянського суспільства, дерегуляцію ринку, деконцентрацію та децентралізацію влади, а також модернізацію публічного управління.

Зазначені процеси надають особливу актуальність оцінці стану електронного урядування в Україні. Визначення основних факторів впливу, тенденцій розвитку електронного урядування та аналіз існуючих підходів стають

важливими завданнями для формування ефективних механізмів публічного управління.

При формуванні чи модернізації організаційно-правових механізмів системи публічного управління, спрямованих на розвиток інформаційної інфраструктури суспільства, необхідно враховувати загальні тенденції, такі як глобалізація, конвергенція інформаційних технологій, децентралізація та дерегуляція влади, а також використання сучасних управлінських методів.[8]

Серед основних викликів сучасного публічного управління в Україні виділяють:

1. **Відсутність єдиного координаційного центру.** Недостатня координація між органами влади та дублювання функцій призводять до недостатньої ефективності та результативності.
2. **Декларативність діючих механізмів.** Наявність лише декларативних заходів та невзаємоузгодженість діючих механізмів державного управління.
3. **Зміни в структурі та функціях органів влади.** Постійні зміни в структурі, функціях та завданнях органів влади.
4. **Недостатня ефективність Міжгалузевої ради.** Складні умови роботи та перманентні зміни в органах влади обмежують ефективність роботи Міжгалузевої ради.

Для подолання цих проблем рекомендується враховувати досвід країн ЄС та інших провідних країн світу. Зокрема, урахування процесу конвергенції ІКТ виправдає доцільність створення єдиного державного органу управління сферою ІКТ.

Незважаючи на проблеми, Міжгалузева рада з питань розвитку електронного урядування відновила свою роботу у 2015 році. Її структура наведена на Рис. 1.1. Проте, для забезпечення ефективності та результативності, її структура, функції та завдання повинні бути чітко визначені та стабільні.

У 2016 році уряд України прийняв Стратегію реформування державного управління на період 2016–2020 роки, визначаючи основні завдання для органів виконавчої влади у сфері електронного урядування. Зазначені завдання

включають стратегічне планування, координацію державної політики, управління людськими ресурсами, адміністративну процедуру та надання адміністративних послуг, а також розвиток електронного урядування через визначені органи влади.

Рис. 1.1. Структура міжгалузевої ради з питань електронного урядування [10]

Стратегічні напрямки розвитку електронного урядування в Україні взято із міжнародних самітів з розвитку інформаційного суспільства, де окреслено основні суб'єкти та завдання побудови інформаційного суспільства. Головні учасники цього процесу - громадяни, приватний сектор, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, повинні співпрацювати і взаємодіяти для успішного розвитку електронного урядування.

Органи державної влади повинні визначати пріоритети розвитку, забезпечувати їх виконання, стимулювати усіх учасників та формувати необхідну законодавчу базу. Приватний сектор, у свою чергу, відіграє важливу роль у впровадженні та використанні ІКТ, поліпшенні інформаційної інфраструктури та наданні відповідних послуг.

Об'єднання громадян має взаємодіяти з органами влади, органами місцевого самоврядування та приватним сектором для забезпечення справедливого та

рівного доступу до інформаційних та комунікаційних послуг. Держава, приватний сектор та громадянські об'єднання повинні також сприяти встановленню та розширенню взаємовигідних відносин з міжнародними організаціями, що мають провідну роль у розвитку електронного урядування.

Необхідність уточнення та узгодження існуючих механізмів державного управління у сфері електронного урядування відзначається рядом проблем. Відсутність необхідної координованості та взаємоузгодженості між державними програмами, стратегіями та ініціативами створює складнощі у реалізації ефективної публічної політики.

Для подолання виявлених проблем важливим стає розробка нової Концепції розвитку електронного урядування, яка має визначити стратегічні завдання, пріоритетні напрямки та базові принципи. Такий документ повинен враховувати досвід попередніх програм та ефективно усунути недоліки попередніх стратегій.

Розвиток електронного урядування в Україні визначається складними завданнями та потребує взаємодії усіх сторін: влади, громадян та приватного сектору.

1.2 Типологічний аналіз основних моделей електронного уряду

Цифровізація всього суспільства, в тому числі державного управління, стала одним із основних трендів сучасності. Електронне урядування (e-Government) є одним із інструментів цифровізації державного управління, який використовує інформаційно-комунікаційні технології для підвищення ефективності, прозорості та підзвітності органів державної влади.

Електронне урядування має ряд переваг порівняно з традиційним державним управлінням. Воно дозволяє: покращити доступність адміністративних послуг для громадян та бізнесу; знизити витрати на надання адміністративних послуг; підвищення ефективності державного управління; підвищення прозорості та підзвітності органів державної влади.[79]

Існує три основні моделі впровадження електронного уряду у світі: континентально-європейська модель, англо-американська-модель, азіатська модель.

Континентально-європейська модель електронного уряду характеризується такими ознаками:

- наявність наддержавних структур, які займаються розробкою та впровадженням електронного уряду;
- високий ступінь інтеграції електронних сервісів органів державної влади;
- чітке законодавство, яке регулює розвиток електронного уряду;
- спрямованість на потреби громадян, зокрема на забезпечення доступності адміністративних послуг для всіх верств населення.

Прикладами країн, які наслідують континентально-європейську модель електронного уряду, є: скандинавські країни (Швеція, Фінляндія, Данія, Норвегія), Німеччина, Франція.[78]

Формування континентально-європейської моделі електронного уряду (e-Government) розпочалося в 1990-х роках, коли в країнах Європейського Союзу (ЄС) почався процес інтеграції та впровадження єдиних стандартів у сфері інформаційних технологій (ІТ). Одним із важливих кроків у цьому процесі стало створення в 1993 році Європейської комісії з питань ІТ (European Commission for Information Technology), яка займалася розробкою політики ЄС у сфері ІТ та впровадженням цієї політики в країнах-членах ЄС.[63]

У 1996 році Європейська комісія представила програму "Електронний Європа" (eEurope), яка передбачала створення єдиного цифрового ринку в ЄС. Програма передбачала впровадження ІТ у різних сферах діяльності, включаючи державне управління.[64]

У рамках програми "Електронний Європа" країни-члени ЄС розробили свої національні програми розвитку електронного уряду. Ці програми передбачали впровадження ІТ для підвищення ефективності державного управління,

забезпечення доступності адміністративних послуг для громадян та бізнесу, а також підвищення прозорості та підзвітності органів державної влади.

Наприкінці 1990-х років у країнах Європи спостерігалося швидке зростання використання ІТ у державному управлінні. Було створено веб-сайти органів державної влади, які надавали інформацію про діяльність цих органів та можливість отримання адміністративних послуг в електронному вигляді.[71]

У 2000-х роках країни Європи продовжили розвиток електронного уряду. Було впроваджено нові технології, такі як електронний підпис, електронні платежі та електронна взаємодія між органами державної влади.[72]

У 2010-х роках країни Європи зосередилися на розвитку електронного уряду в таких сферах, як:

- Мобільний уряд, який передбачає надання адміністративних послуг через мобільні пристрої.
- Розумний уряд, який передбачає використання ІТ для підвищення ефективності державного управління та надання персоналізованих послуг громадянам та бізнесу.[73]

Англо-американська модель електронного уряду характеризується такими ознаками:

- акцент на відкритості, прозорості та відповідальності влади перед громадянами;
- розширення спектру послуг, які надаються в електронному вигляді;
- підвищення ефективності діяльності органів державної влади;
- створення технічних та освітніх умов для повного охоплення громадян адміністративними послугами.

Прикладами країн, які наслідують англо-американську модель електронного уряду, є: Велика Британія, США, Канада.[62]

Формування англо-американської моделі електронного уряду (e-Government) розпочалося в 1980-х роках, коли в США та Великій Британії почався процес впровадження ІТ у державному управлінні.

У США одним із перших кроків у цьому процесі стало створення в 1985 році Національного інституту публічного управління (National Institute of Public Administration), який займався розробкою політики США у сфері ІТ та впровадженням цієї політики в органах державної влади.

У 1993 році президент США Білл Клінтон підписав указ, який передбачав створення єдиного порталу для громадян та бізнесу, де вони могли б отримувати інформацію про діяльність органів державної влади та отримувати адміністративні послуги в електронному вигляді.

У Великій Британії одним із перших кроків у розвитку електронного уряду стало створення в 1995 році Уряду у мережі (Government Online), який займався розробкою та реалізацією політики Великої Британії у сфері електронного уряду.

У 1999 році уряд Великої Британії представив програму "Цифровий уряд" (Digital Government), яка передбачала впровадження ІТ для підвищення ефективності державного управління, забезпечення доступності адміністративних послуг для громадян та бізнесу, а також підвищення прозорості та підзвітності органів державної влади.

Наприкінці 1990-х років у США та Великій Британії спостерігалось швидке зростання використання ІТ у державному управлінні. Було створено веб-сайти органів державної влади, які надавали інформацію про діяльність цих органів та можливість отримання адміністративних послуг в електронному вигляді.

У 2000-х роках США та Велика Британія продовжили розвиток електронного уряду. Було впроваджено нові технології, такі як електронний підпис, електронні платежі та електронна взаємодія між органами державної влади.

У 2010-х роках США та Велика Британія зосередилися на розвитку електронного уряду в мобільній сфері.

Азіатська модель електронного уряду характеризується такими ознаками:

- специфічний стиль управління, який характеризується централізацією та авторитаризмом;[65]

- азіатський тип корпоративної культури, який передбачає колективізм та взаємодопомогу;
- багаторівневу систему державного управління;
- зусилля на впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у сферу освіти та культури.

Прикладами країн, які наслідують азіатську модель електронного уряду, є: Китай, Японія, Корея.[67]

Формування азіатської моделі електронного уряду (e-Government) розпочалося в 1990-х роках, коли в країнах Азії почався процес впровадження ІТ у державному управлінні.[75]

Однією з перших країн, яка почала активно розвивати електронний уряд, був Китай. У 1998 році китайський уряд представив програму "Електронний уряд" (e-Government), яка передбачала впровадження ІТ для підвищення ефективності державного управління, забезпечення доступності адміністративних послуг для громадян та бізнесу, а також підвищення прозорості та підзвітності органів державної влади.[74]

У 2000-х роках азіатські країни продовжили розвиток електронного уряду. Було впроваджено нові технології, такі як електронний підпис, електронні платежі та електронна взаємодія між органами державної влади.

У 2010-х роках азіатські країни зосередилися на розвитку електронного уряду в таких сферах, мобільний уряд та розумний уряд, що є спільним трендом для всіх моделей

Україна вибрала для себе континентально-європейську модель електронного уряду. Однак, у процесі розвитку електронного уряду в Україні також спостерігаються риси, які характерні для англо-американської моделі. Зокрема, це стосується акценту на відкритості та прозорості діяльності органів державної влади, а також створення технічних та освітніх умов для повного охоплення громадян адміністративними послугами.

Таким чином, можна говорити про те, що Україна прагне до створення власної моделі електронного уряду, яка поєднує в собі риси континентально-європейської та англо-американської моделей.[12]

1.3 Сутність електронного уряду, методи та принципи його організації в провідних країнах світу

Цифровізація всього суспільства, в тому числі державного управління, стала одним із основних трендів сучасності. Електронне урядування (e-Government) є одним із інструментів цифровізації державного управління, який використовує інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) для підвищення ефективності, прозорості та підзвітності органів державної влади.

У країнах Заходу активно досліджуються теми електронного врядування, електронного уряду, цифрової демократії, інформаційного суспільства, використання новітніх технологій для реформування державного сектору, розвиток нових каналів політичної комунікації. Рушійною силою розвитку суспільства стає виробництво не матеріального, а інформаційного продукту, який стає все більш інформаційно-містким. Зростає частка та значення інноваційної діяльності.

Запровадження цифрових технологій у систему публічного адміністрування призводить до змін у повсякденному житті людей. Дослідники стверджують, що електронний уряд дозволяє досягти демократії та ефективності швидше, простіше і дешевше. Розвиток нових технологій змінює підходи до урядування та відповідальності, а також відносини між різними гравцями. З'являються нові форми урядування, які відображають зміну організаційних і економічних зв'язків. Електронне врядування полягає не лише в розміщенні публічних послуг в Інтернеті, а й у запровадженні опосередкованих процесів, які можуть слугувати взаємодії між громадянами та владою.[2]

Дослідження зарубіжних науковців зосереджені на широкому спектрі проблем електронного врядування. Зокрема, вони розглядають такі питання, як

визначення термінів та сутності електронного врядування та електронного уряду, співвідношення цих понять, а також їхнє використання.

На сьогодні не існує єдиного визначення терміну «електронне врядування». На основі досліджень науковців можна виділити три основні підходи до його визначення:

- Електронне врядування ототожнюється із наданням адміністративних послуг споживачам за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. [66]
- Електронне врядування розглядається як процес урядування та взаємодія між усіма суспільними акторами. [68]
- Електронне врядування розглядається як специфічний інструмент, який може використовуватися для демократизації суспільства, трансформації державного сектору тощо. [84]

В Україні узагальнене визначення електронного врядування було запропоновано в Концепції розвитку електронного урядування в Україні.

Електронне урядування - це модель державного управління, яка використовує ІКТ для надання адміністративних послуг громадянам та бізнесу, а також для забезпечення прозорості та підзвітності органів державної влади. [21]

Електронне урядування має будуватися на основі таких принципів:

- **Централізація.** Електронне урядування має бути централізованим, щоб забезпечити ефективне управління та використання ресурсів. [1]
- **Інтеграція.** Електронне урядування має бути інтегрованим, щоб забезпечити взаємодію між різними органами державної влади та між органами державної влади та громадянами та бізнесом.
- **Відкритість.** Електронне урядування має бути відкритим, щоб забезпечити прозорість та підзвітність органів державної влади. [4]
- **Безпека.** Електронне урядування має бути безпечним, щоб забезпечити захист персональних даних громадян та інформації, яка обробляється органами державної влади. [6]

Електронне урядування може реалізовуватися різними методами. До основних методів електронного уряду відносяться:

Інтернет-портали органів державної влади. Інтернет-портали органів державної влади є основним інструментом електронного уряду. Вони дозволяють громадянам та бізнесу отримувати інформацію про діяльність органів державної влади, а також отримувати адміністративні послуги в електронному вигляді. [7]

Електронні сервіси органів державної влади. Електронні сервіси органів державної влади - це програми, які дозволяють громадянам та бізнесу отримувати адміністративні послуги в електронному вигляді. [16]

Мобільні додатки органів державної влади. Мобільні додатки органів державної влади дозволяють громадянам та бізнесу отримувати адміністративні послуги в будь-якому місці та в будь-який час.

У контексті стратегічного реформування державного управління в Україні протягом періоду 2015-2020 років, використання терміну "електронне урядування" визначається як застосування інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) з метою оптимізації ефективності системи державного управління, зокрема, операційного компонента, який забезпечує функціонування державних органів. Суттєвий акцент робиться на визначальній ролі місцевих органів державної влади у впровадженні електронного урядування, де технологічні ініціативи визначають тенденції політичного розвитку, а не навпаки.[3]

В умовах сучасного інформаційного суспільства, забезпечення ефективного публічного управління стає неможливим без розгляду цифрових технологій. Ряд науковців визнає неочікувані переваги функціонування електронного урядування, базованого на застосуванні комп'ютерних та інших цифрових технологій. Проте, триває систематичний аналіз впливу розвитку інформаційно-комунікативних технологій на різні аспекти, такі як судочинство та взаємодія між секторами та громадянами.

Електронне урядування, визначене як надання інформації та послуг громадянам за допомогою ІКТ, ефективно перетворює публічний сектор та сприяє

змінам у взаємодії між владою та громадянами. Найновітніші дослідження зосереджуються на реформуванні державного сектору через призму електронного врядування як трансформаційного фактору. Аналіз також включає в себе впровадження електронних урядових та адміністративних послуг, де досвід успішного використання мобільного урядування демонструє необхідність врахування цього аспекту при розробці системи електронного врядування. Дослідження також враховує фактори, які впливають на впровадження та поширення електронних урядових послуг, а також можливі труднощі та загрози у цьому процесі.

Цифровізація змінює усталені відносини між державою, бізнесом та громадянами. Вона сприяє підвищенню ефективності надання публічних послуг, підвищує прозорість та підзвітність органів влади, а також сприяє залученню громадян до політичної участі.

Однак, існують і деякі ризики, пов'язані з цифровізацією. Наприклад, недосконалість програмного забезпечення може призвести до порушення конфіденційності персональних даних громадян. Крім того, електронні канали спілкування можуть бути використані для маніпулювання громадською думкою.

Для того, щоб мінімізувати ці ризики, необхідно впроваджувати ефективні заходи безпеки та контролю. Також важливо підвищувати цифрову грамотність громадян, щоб вони могли критично оцінювати інформацію, яку отримують з електронних джерел.

Імплементація електронного врядування має ряд етичних аспектів, які необхідно враховувати. Наприклад, важливо виробити правила та моделі етичної поведінки в електронному просторі, щоб не втратити довіру громадян. Також, необхідно розробити стратегію впровадження електронного врядування, яка буде комплексною та включатиме такі пункти, як директиви, організація, інфраструктура, головні ініціативи, пріоритетні сфери, канали, керівні принципи, моделі, користувачі, стратегічні цілі та бачення.

Крім того, слід враховувати ризики, пов'язані з цифровими технологіями. Наприклад, створення централізованих баз даних про кожну людину може бути

небезпечним для недоторканості приватного життя і громадянських свобод. Також, необхідно забезпечити захист персональних даних від несанкціонованого використання. Крім того, існує проблема кіберзлочинності, яка може призвести до блокування роботи органів влади, інформаційних війн та інших негативних наслідків.

Особливо актуальними ці ризики стали під час війни в Україні. Російські війська активно використовували цифрові технології для атак на українські системи управління, інформаційну інфраструктуру та критичні об'єкти.

Так, у березні 2022 року було здійснено масштабну кібератаку на урядові сайти України. В результаті атаки було виведено з ладу понад 70 сайтів, у тому числі сайти Міністерства закордонних справ, Міністерства внутрішніх справ, Верховної Ради та інших органів влади.

Крім того, російські хакери атакували системи українських банків, енергетичних компаній та інших підприємств. Ці атаки призвели до збоїв у роботі цих систем та навіть до відключення електроенергії в деяких регіонах України.

На мій погляд, важливо також враховувати роль довіри громадян до електронного урядування. Якщо громадяни не впевнені у безпеці новостворених ініціатив, то й рівень підтримки таких ініціатив з їхнього боку буде

Висновки до розділу 1

У світлі стратегічного розвитку інформаційної підтримки публічного управління в Україні, електронне урядування визнається важливою складовою для досягнення високої ефективності, прозорості та підзвітності органів державної влади. Здійснений аналіз показує, що впровадження електронного уряду може значно покращити державне управління, зменшити витрати та сприяти високій якості надання послуг громадянам.

Незважаючи на потужний потенціал електронного урядування, існують значні ризики, які потребують уважного врахування. Кібербезпека визначається як один із ключових викликів, і важливо, щоб органи влади вживали ефективні

заходи для захисту від кіберзагроз особливо в час війни. Додатково, існує ризик дискримінації, оскільки електронне урядування може стати недоступним для громадян без доступу до ІКТ. Забезпечення широкого доступу до електронних послуг для всіх верств населення є стратегічно важливим завданням.

У підсумку, електронне урядування є перспективним напрямком розвитку державного управління в Україні. Здатне підняти ефективність, прозорість та підзвітність органів влади, цей інструмент може стати ключовим фактором у поліпшенні якості життя громадян. Однак, щоб максимізувати його користь, необхідно уважно управляти ризиками та розробляти ефективні стратегії для їхнього уникнення чи мінімізації.

Моделі впровадження електронного уряду у світі відрізняються між собою за своїми цілями, пріоритетами та підходами до реалізації. Вибір моделі впровадження електронного уряду залежить від таких факторів, як:

- історичні та культурні традиції країни;
- рівень економічного розвитку країни;
- політичний режим країни.

Відсутність єдиної моделі електронного уряду, яка була б однаково ефективною для всіх країн. Тому кожна країна повинна самостійно вибрати модель впровадження електронного уряду, яка відповідає її конкретним потребам та умовам.

РОЗДІЛ 2

ІНСТИТУЦІЙНО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТРОННОГО ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

2.1. Актуальний стан технологічних та соціально-політичних ресурсів для розвитку електронного врядування в Україні

В Україні розвиток електронного урядування є одним із пріоритетів реформування системи державного управління. Електронне урядування – це використання інформаційних та комунікаційних технологій для надання державних послуг у електронній формі. Воно сприяє розвитку інформаційного суспільства, в якому кожен громадянин має рівні можливості для доступу до інформації та знань.

В інформаційному суспільстві люди можуть створювати, накопичувати, отримувати доступ, використовувати та обмінюватися інформацією та знаннями. Це дозволяє їм реалізувати свій потенціал, підвищувати якість життя та будувати відкрите та прозоре суспільство.

Для успішного розвитку інформаційного суспільства необхідно виконати ряд умов. До них відносяться:

- Політичні умови: демократична та правова держава, розвинуте громадянське суспільство, довіра населення до влади.
- Нормативно-правові умови: готовність нормативно-правової бази, яка регулює відносини в сфері інформаційного суспільства.
- Організаційні умови: готовність органів влади надавати електронні послуги, наявність навчених та мотивованих державних службовців.
- Технологічні умови: доступність інфраструктурних компонентів, готовність суспільства отримувати електронні послуги, рівень доступу до Інтернету.
- Фінансові умови: достатність ресурсів та їх раціональне і ефективне використання.

Ці умови можна систематизувати за такими групами:

- ✓ політичні умови забезпечують правову та політичну основу для розвитку інформаційного суспільства;
- ✓ нормативно-правові умови створюють правовий режим для функціонування інформаційного суспільства;
- ✓ організаційні умови забезпечують ефективне управління та надання електронних послуг;
- ✓ технологічні умови забезпечують технічну базу для функціонування інформаційного суспільства;
- ✓ фінансові умови забезпечують ресурси для розвитку інформаційного суспільства.

Найбільш важливим фактором для успішного розвитку інформаційного суспільства є рівень доступу до Інтернету. Інтернет є основною платформою для надання електронних послуг та обміну інформацією та знаннями.

За даними Державної служби статистики України, станом на 1 січня 2024 регулярно користуються інтернетом 72% населення країни. Для порівняння, у США користуються Інтернетом 95,4% населення, у Німеччині - 96,1%, у Великобританії - 93,2%, Франції - 93,1%, у Польщі - 81,4%. Загалом, у Європейському Союзі 95,6% населення користуються Інтернетом.

Згідно з даними з Таблиці 2.1 використання інтернету за соціальними групами, респонденти, які належать до вразливих груп, мають вищі показники використання Інтернету, ніж загальна популяція. Зокрема, 81% ветеранів, 81% внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та 75% батьків дітей із інвалідністю користуються Інтернетом щодня. Це набагато вище, ніж серед загальної популяції, де лише 72% користуються Інтернетом щодня.

Таблиця 2.1

Використання інтернету в розрізі соціальних груп

Категорія	Регулярне використання Інтернету	Нерегулярне використання Інтернету	Невикористання Інтернету

Загалом	72%	13%	14%
Вразливі групи	81%	13%	6%
Ветерани	81%	14%	5%
ВПО	81%	13%	6%
Батьки дітей із інвалідністю	75%	13%	12%
Респонденти із інвалідністю	50%	25%	25%
Люди похилого віку	32%	18%	48%
Молоді респонденти (до 30 років)	97%	3%	0,30%
Люди похилого віку (70 років і старше)	22%	59%	19%

Ці дані свідчать про те, що Інтернет може бути важливим інструментом для вразливих груп населення. Він може допомогти їм залишатися на зв'язку з друзями та родиною, отримувати інформацію та послуги, а також розвивати свої навички та можливості.

Ось деякі конкретні приклади того, як Інтернет може бути корисним для вразливих груп населення:

- ✓ Ветерани можуть використовувати Інтернет для зв'язку з іншими ветеранами, отримання інформації про ветеранські послуги та підтримки, а також для пошуку роботи.
- ✓ Внутрішньо переміщені особи можуть використовувати Інтернет для зв'язку з родиною та друзями, які залишилися вдома, отримання

інформації про гуманітарну допомогу та відновлення, а також для пошуку роботи та житла.

- ✓ Батьки дітей із інвалідністю можуть використовувати Інтернет для пошуку інформації про інвалідність, отримання підтримки від інших батьків дітей із інвалідністю та пошуку ресурсів для своїх дітей.

Уряд України та інші організації працюють над тим, щоб забезпечити доступ до Інтернету для вразливих груп населення. Вони фінансують програми, які допомагають людям з цих груп навчитися користуватися Інтернетом та отримувати доступ до цифрових послуг.

За даними, наведеними в Таблиці 2.2, використання Інтернету в Україні зростає з роками. У 2023 році 72% українців користуються Інтернетом щодня, що на 5% більше, ніж у 2022 році.

Таке зростання можна пояснити кількома факторами, зокрема:

- зростанням доступності Інтернету. У 2023 році в Україні було 98% охоплення населення мобільним зв'язком, а 78% населення мали доступ до широкопasmового Інтернету;
- покращенням цифрової грамотності населення. У 2023 році 75% українців мали базові навички роботи з Інтернетом;
- розвитком цифрових послуг. У 2023 році в Україні було доступно все більше цифрових послуг, зокрема в сфері освіти, охорони здоров'я, державних послуг тощо.

Таблиця 2.2

Використання інтернету в розрізі років

Рік	Регулярне використання Інтернету	Нерегулярне використання Інтернету	Невикористання Інтернету
2023	72%	13%	14%
2022	70%	16%	13,50%
2021	67%	20%	12,50%

Як видно на даних наведених в Таблиця 2.3, рівень використання Інтернету знижується з віком. Серед респондентів віком 30-49 років 85% користуються Інтернетом щодня, 12% користуються нерегулярно і 3% не користуються. Серед респондентів віком 50-69 років 63% користуються Інтернетом щодня, 23% користуються нерегулярно і 14% не користуються. І нарешті, серед респондентів віком 70 років і старше лише 22% користуються Інтернетом щодня, 18% користуються нерегулярно і 59% не користуються.

Ці дані свідчать про те, що Інтернет стає все більш важливою частиною життя українців. Однак, існують деякі групи населення, які все ще не користуються Інтернетом, зокрема люди похилого віку. Це може бути пов'язано з декількома факторами, зокрема з доступом до Інтернету, цифровою грамотністю та усвідомленням переваг Інтернету.

Таблиця 2.3

Використання інтернету в розрізі вікових груп

Вік	Регулярне використання Інтернету	Нерегулярне використання Інтернету	Невикористання Інтернету
До 30 років	97%	3%	0,30%
30-49 років	85%	12%	3%
50-69 років	63%	23%	14%
70 років і старше	22%	18%	59%

Незважаючи на значне зростання охоплення Інтернетом в Україні, все ще існують певні проблеми, які перешкоджають масовому використанню Інтернету в

нашій країні. Зокрема, це стосується доступності Інтернету для населення в сільській місцевості, а також низького рівня цифрової грамотності громадян.

Однак, внаслідок російської агресії, доступ до Інтернету в деяких регіонах України був обмежений або повністю перерваний. Це призвело до того, що мільйони українців опинилися в інформаційній блокаді.

Уряд України докладает зусиль для забезпечення доступу до Інтернету для всіх громадян, незалежно від їхнього місця проживання. Зокрема, було створено безкоштовний Wi-Fi у публічних місцях, а також надається допомога у відновленні доступу до Інтернету в населених пунктах, які постраждали від війни.

Однак, для вирішення проблеми доступності Інтернету в Україні необхідні додаткові зусилля. Зокрема, необхідно інвестувати в розвиток інфраструктури Інтернету в сільській місцевості, а також проводити освітні кампанії з підвищення цифрової грамотності громадян."

За даними GSMA, станом на 1 січня 2024 року у світі нараховується 5,22 мільярди користувачів смартфонів, що становить 66,6% населення світу. З січня 2021 року кількість користувачів смартфонами збільшилася на 1,8% (93 мільйони).

Що стосується України, то станом на 1 січня 2024 року смартфонами користується 80% населення. Це на 20% більше, ніж у 2021 році.

2022 рік став унікальним щодо значного збільшення потреби використання Інтернет-технологій та онлайн-комунікації у зв'язку з російською агресією в Україні. Це призвело до того, що Інтернет став життєво важливим ресурсом для громадян України, які використовували його для отримання інформації, спілкування з близькими, пошуку роботи та інших потреб.

Нерівномірний розвиток інтернет комунікацій в різних регіонах продовжує залишатися серйозною проблемою для України. Відзначається значний розрив між регіонами, особливо щодо технологічної готовності. Лідерами за цією складовою є Київ, Київська, Харківська, Одеська, Львівська та Дніпропетровська області. Місто Київ виявляє значну перевагу над іншими регіонами, особливо в аспекті використання Інтернету. Серед областей з найнижчими показниками

розвитку Інтернету виокремлюються Кіровоградська та Чернівецька області. Центральні-північні регіони України володіють найвищою часткою, становлячи 33%, за ними слідує Схід (29%), західні регіони (27%), та Південь України (11%)

Розвиток телекомунікаційної інфраструктури, зокрема доступ до Інтернету, прямо визначає рівень електронного урядування у країні. Згідно з рейтингом Організації Об'єднаних Націй за 2023 рік, позиція України систематично поліпшується. У 2020 році країна розташовувалася на 69-му місці за рівнем розвитку електронного урядування у світі. Протягом наступних років вона покращила своє становище, займаючи 67-е місце у 2022 році і 65-е місце у 2023 році серед 193 країн.

Україна, як країна з низьким рівнем доходів, належить до групи країн із високим рівнем індексу електронного урядування (EGDI). Незважаючи на це, найновіші дослідження свідчать про певний прогрес у розвитку цього напрямку. На тлі високого рівня розвитку людського капіталу, відкритості уряду та активного використання індексу е-участі, Україна виявляє певне прискорення у цьому напрямку. Ключовими факторами цього прогресу є значне зростання доступності Інтернету, особливо в сільських районах.

Зазначимо, що за останні роки Україна зробила значний крок уперед у рейтингу електронного урядування: у 2020 році займала 69-е місце, у 2022 році піднялася на 67-е, а у 2023 році - на 65-е місце серед 193 країн. Хоча Україна входить до групи країн із високим рівнем розвитку, її позиція залишається менш сприятливою порівняно з деякими іншими країнами, такими як Данія, Південна Корея, Естонія, Фінляндія та Австралія. Загалом, Україна продовжує долати певні труднощі, залишаючись в переліку 10 країн, де ще є певний простір для поліпшень.

За рівнем якості освіти, знань та навичок, рівня кваліфікації робочої сили, Україна посіла 37 місце у світі, що на 1 місце вище, ніж у 2022 році. За рівнем розвитку цифрових технологій країна посіла 60 місце, що на 1 місце вище, ніж у 2022 році. За рівнем показників готовності до майбутнього використання

цифрових технологій урядом, бізнесом та суспільства в цілому Україна посіла 62 місце, що також на 1 місце вище, ніж у 2022 році.

До слабких сторін України автори дослідження відносять захист прав на інтелектуальну власність, зокрема існування піратства, високі інвестиційні ризики, а також рівень кібербезпеки. До сильних сторін країни віднесені можливості розпочати бізнес, швидкість Інтернет-підключень, електронна демократія, використання великих даних та якість навчання.

За Індексом мережевої готовності Україна є аутсайдером Європейського регіону, посівши 62 місце із 135 країн. При цьому, серед країн з низьким рівнем доходів Україна посіла 1 позицію.

По чотирьох основних групах, за якими проводився аналіз країн, Україна посіла: 61 місце - в групі «Технології», 64 місце - в групі «Люди», 57 місце - в групі «Управління» та 78 місце - в групі «Вплив». За рівнем досягнення Цілей сталого розвитку ООН - аж 89 місце!

До слабких сторін України автори дослідження відносять якість законодавства, зокрема з регулювання діяльності ІКТ, покриття мобільним зв'язком 4G, кількість абонентів мобільного широкосмугового доступу, доступність до чистої енергії, вартість мобільних телефонів, низький рівень добробуту та можливості вільно обирати шлях реалізації, потенційна тривалість здорового життя, а також низька можливість використання цифрових платформ в сільській місцевості.

Україна має ряд сильних сторін у сфері розвитку цифрових технологій. До них належать:

- Високий рівень грамотності дорослого населення та прогресивне законодавство в сфері електронної комерції.
- Швидкий розвиток фіксованого Інтернету, зокрема, кількість абонентів із швидкістю 10 Мбіт/с.
- Велика міжнародна пропускна здатність Інтернету на одного користувача.

- Швидкість адаптації правової бази до нових технологій.
- Доступні ціни на послуги мобільного зв'язку.
- Забезпеченість початкових шкіл Інтернетом.
- Розвинена інфраструктура для хостингу ІТ-компаній.
- Легкість для підприємців для початку бізнесу.
- Електронна демократія.
- Наявність інноваційних технологій.
- Кількість патентних заявок в сфері ІКТ.
- Рівень перетворень в цифрову економіку.
- Забезпечення гендерної рівності.
- Використання великих даних.
- Професійний рівень задіяних у бізнесі.
- Високий рівень освіти населення.
- Кількість зарахованих у вищі навчальні заклади.

Разом з тим, Україна віднесена до країн, які найбільше просунулись в покращенні свободи Інтернету. У період дослідження спостерігалось значне зростання показників доступу до Інтернету, а уряд планував забезпечити практично загальне покриття мобільним Інтернетом.

Випадкових або навмисних збоїв в підключенні не спостерігалось. Вимога ліцензування для Інтернет-провайдерів була скасована на користь режиму повідомлення. Також змінилися пріоритети в сфері ІКТ, і взято курс на цифрову трансформацію країни. В цілому Україна провела низку позитивних реформ, які сприяли покращенню свободи Інтернету.

У відповідь на російську агресію уряд України запровадив ряд заходів, які могли мати негативний вплив на свободу Інтернету. Зокрема, було запроваджено воєнний стан, який дозволив уряду обмежувати доступ до певних веб-сайтів та контенту. Також було запроваджено закон про заборону розпалювання ненависті, який може бути використаний для обмеження свободи вираження поглядів в Інтернеті.

Україна продовжує залишатися країною з частково вільним Інтернетом. За показником наявності інфраструктурних та економічних перешкод для доступу в Інтернет, Україна отримала 19 балів, за показниками обмеження контенту та порушення прав користувачів - по 21 балу кожен. Сумарний бал становив 61 бал із 100 можливих, що на 1 бал менше, ніж у 2022 році.

У рейтингу за Інклюзивним Інтернет-індексом Україна у 2023 році посіла 52 місце із 135 країн, що є покращенням на 2 позиції порівняно з 2019 роком.

Найбільш високі оцінки Україна отримала за підсумками 2023 року в категорії «Актуальність» (13 місце), завдяки тому, що інформація, яка розміщується на сайтах та щодо державних електронних послуг, є умовно доступними і подається на місцевих мовах, зрозумілі населенню країни (1 місце).

За рівнем забезпечення доступності до Інтернет-послуг Україна посіла 33 місце. При цьому за ціною доступності країна посіла 56 місце, за рівнем вартості фіксованого широкосмугового доступу - 17 місце, а за рівнем конкуренції на ринку Інтернет-послуг - 33 місце. Разом з тим, за рівнем витрат одного споживача за спожиті Інтернет-послуги країна посіла 51 місце. Це свідчить про доволі низький рівень платоспроможності населення, яке обмежує через це себе в споживанні Інтернет-послуг.

Найгірше Україна оцінена за критерієм «Готовність», який відображає готовність держави, бізнесу та громадян до споживання Інтернет-послуг (45 місце). Такий результат обумовлений проблемами в питаннях проведення відповідної державної політики щодо забезпечення інклюзивного доступу до Інтернету (58 місце), довіри та забезпечення безпеки в Інтернет-мережі (80 та 81 місце відповідно).

Україна має значні досягнення в організації фізичного доступу до Інтернет-мережі. Країна посіла 40 місце із 135 країн за рівнем забезпечення доступу до мережі електропостачання, Wi-Fi-доступом до Інтернету та рівнем проникнення абонентів рухомого зв'язку. Однак, за рівнем покриття мережами з технологією 3G та 4G, а також за швидкістю завантаження в мережах мобільного зв'язку Україна має значні недоліки.

Україна також має високий потенціал для інноваційного розвитку. Країна посіла 2 місце у групі країн з рівнем доходів нижче середнього. Однак, у рейтингу інновацій Україна опустилася на 2 позиції та посіла 47 місце.

Сильні сторони України в інноваційній сфері пов'язані з рівнем освіти, знаннями та технологіями, кваліфікацією людського капіталу та творчими винаходами. Стримуючими факторами розвитку інновацій в Україні є:

- Інституційна спроможність, зокрема недосконалі державні інститути та низька ефективність уряду, а також політична та поточна ситуація в країні, що призвела до значних руйнувань інфраструктури та втрати частини людського капіталу.
- Нерозвинена та застаріла інфраструктура, зокрема телекомунікаційна інфраструктура.
- Низькі показники розвитку внутрішнього ринку, зокрема інвестиційної діяльності в інновації та доступу до кредитів.

Україна має значні недоліки в розвитку електронної комерції. Країна посіла 51 місце у рейтингу індексу електронної комерції B2C. Це один з найгірших показників у Європейському регіоні.

Україна має найгірший показник у Європейському регіоні у рейтингу електронної комерції B2C. У 2023 році країна опустилася на 2 позиції та посіла 53 місце.

Серед причин такого падіння можна виділити наступні:

- Російська агресія, яка призвела до значних руйнувань інфраструктури та втрати частини людського капіталу в Україні.
- Недосконале державне регулювання сфери електронної комерції.
- Низький рівень довіри до електронної комерції серед населення.

Для того, щоб покращити свої показники в рейтингу електронної комерції, Україні необхідно вжити заходів щодо:

- відновлення інфраструктури та розвитку бізнес-середовища;
- вдосконалення державного регулювання сфери електронної комерції;

- пропаганди електронної комерції серед населення.

В умовах посилення інноваційного розвитку та інформаційного суспільства, а також російської агресії, аспект розвитку електронного врядування в Україні є особливо важливим. Електронне врядування сприяє підвищенню ефективності та прозорості державного управління, покращенню якості послуг для громадян та бізнесу, а також підвищенню конкурентоспроможності держави.

Для посилення розвитку електронного врядування в Україні необхідно сформулювати основні шляхи, а саме:

Здійснити аналіз потреб громадян, бізнесу та влади на середньострокову та довгострокову перспективи, враховуючи зміни, викликані російською агресією.

Знизити вартість транзакційних витрат для громадян та бізнесу, зокрема шляхом створення єдиних інтегрованих платформ для надання послуг.

Створити єдину централізовану базу даних щодо виявлених потреб усіх стейкхолдерів, яка буде використовуватися для планування та реалізації проектів електронного врядування.

Розробити керівні принципи та рамки проектів електронного врядування, які будуть враховувати особливості українського законодавства та ситуації, що склалася внаслідок російської агресії.

Розробити Національний стандарт електронного врядування на основі європейського стандарту електронного врядування, який буде враховувати особливості українського законодавства та ситуації, що склалася внаслідок російської агресії.

Модернізувати структуру державного управління на основі ІКТ та інституційних трансформацій, зокрема шляхом створення єдиного цифрового простору та забезпечення взаємодії між різними державними органами.

Проводити регіональні проекти та тематичні дослідження, які будуть спрямовані на покращення якості надання послуг для громадян та бізнесу в регіонах.

За даними Міністерства цифрової трансформації України на сьогодні в Україні досягнуто таких результатів:

- Створено Урядовий портал (єдиний веб-портал органів виконавчої влади України);
- Здійснено реалізацію принципу «єдиного вікна» - Єдиного державного порталу адміністративних послуг (posluga.gov.ua), поліпшено контент офіційних веб-порталів органів публічної влади, здійснено реєстрацію їх акаунтів у соціальних мережах «Фейсбук» і «Твіттер». На черзі - створення державними органами власних каналів на Youtube, зокрема з онлайн-трансляціями їх діяльності;
- Започатковано систему електронного декларування статків публічних осіб на сайті Національного агентства з питань запобігання корупції (nazk.gov.ua);
- Розпочато роботу у сфері «електронної медицини» (ehealth-ukraine.org);
- Упроваджується «електронне судочинство»;
- Запроваджено систему електронних звернень з використанням Інтернету відповідно до Закону України «Про звернення громадян», передусім, найзатребуванішими стали петиції до Верховної Ради та Президента України, деяких місцевих органів влади (Києва, Вінниці, Тернополя та ін.);
- Введено в експлуатацію Єдиний веб-портал використання публічних коштів (e-data.gov.ua);
- Відкрито доступ до електронного реєстру відшкодування ПДВ;
- Реформовано систему державних і публічних закупівель. Зокрема публічні закупівлі проводяться виключно в електронній формі в системі «ProZorro» (prozorro.gov.ua);
- Банками («Приват Банк» і «Ощадбанк») розроблено безпечну систему BankID, яка дозволяє підтвердити особистість користувача на офіційних сайтах через його акаунт в Інтернет-банкінгу;
- Впроваджено систему взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта»;

- Практично усі органи державної влади мають офіційні веб-сайти (веб-сторінки), причому кількість веб-ресурсів органів державної влади та місцевого самоврядування щорічно зростає;
- Створено ДП «Державний центр інформаційних ресурсів» та відповідно створення електронних інформаційних ресурсів в центральних органах виконавчої влади (ЦОВВ) та у місцевих органах державної влади;
- Впроваджено системи електронного документообігу в органах державної влади (контроль виконання доручень, діловодство тощо);
- Кількість інформаційних ресурсів органів державної влади, рівень проникнення ПК та кількість користувачів Інтернет щорічно зростає;
- Створено Центральний засвідчувальний орган (функції якого виконує Мінцифра), функціонують 23 акредитовані Центри сертифікації ключів, причому кількість виданих сертифікатів ключів на сьогодні сягає близько 3 мільйонів та щорічно подвоюється;
- Поліпшено можливості та розширено сферу застосування електронної звітності до органів Державної фіскальної служби, органів державної статистики та Пенсійного фонду України;
- Запущено застосунок та портал Дія. У мобільному застосунку доступні 9 цифрових документів: посвідчення водія, свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу та автоцивілка, студентський квиток, паспорт громадянина у формі картки (ID-картка) та закордонний біометричний паспорт, податковий номер (РНОКПП), свідоцтво про народження дитини та довідка внутрішньо переміщеної особи. А на порталі Дія — понад 50 он-лайн-послуг, серед яких і найшвидша реєстрація бізнесу у світі. Заяву на реєстрацію ФОП можна подати он-лайн за 15 хвилин, а ТОВ — за 30 хвилин. Послугами з реєстрації ФОП скористалися 288 тисяч разів он-лайн;
- Запущено комплексну послугу «єМалятко» - це 9 послуг за однією заявкою для батьків новонароджених дітей — за 20 хвилин он-лайн на

порталі Дія. Або ж офлайн у 780 населених пунктах України. Завдяки запуск

У 2023 році в Україні продовжується розвиток електронного врядування. Урядом затверджено План заходів щодо реалізації Стратегії розвитку електронного урядування в Україні на 2023-2025 роки. Планом передбачено реалізацію таких заходів, як:

- Розширення переліку адміністративних послуг, які надаються в електронній формі. У 2023 році планується перевести в електронну форму понад 100 адміністративних послуг, зокрема послуги з реєстрації бізнесу, отримання дозволів на будівництво, оформлення земельних ділянок тощо.
- Удосконалення системи електронного документообігу. У 2023 році планується завершити інтеграцію електронних систем документообігу органів державної влади та місцевого самоврядування.
- Розвиток інформаційної інфраструктури електронного урядування. У 2023 році планується завершити створення єдиної бази даних електронних послуг, а також забезпечити доступ до відкритих даних органів державної влади.
- Підготовка кваліфікованих кадрів у сфері електронного урядування. У 2023 році планується запровадити програму підготовки державних службовців та працівників органів місцевого самоврядування у сфері електронного урядування.

Впровадження електронного врядування в Україні має низку переваг, зокрема:

- Зменшення адміністративного навантаження на громадян та бізнес. Електронні послуги можна отримати в будь-який час і в будь-якому місці, що значно економить час і кошти.
- Підвищення прозорості та підзвітності органів державної влади. Електронні послуги надаються з використанням електронного цифрового підпису, що забезпечує їх безпеку та достовірність.

- Сприяння розвитку інформаційного суспільства. Електронне урядування сприяє поширенню використання інформаційно-комунікаційних технологій в суспільстві.

Незважаючи на певні успіхи в розвитку електронного урядування, в Україні все ще існує низка проблем, які необхідно вирішити. Зокрема, це:

- Недостатня доступність електронних послуг для громадян та бізнесу. Не всі громадяни та бізнес мають доступ до Інтернету або мають необхідні навички для використання електронних послуг.
- Недосконалість нормативно-правової бази. Деякі нормативно-правові акти не враховують специфіки надання електронних послуг.
- Нестача кваліфікованих кадрів у сфері електронного урядування. Не всі державні службовці та працівники органів місцевого самоврядування мають необхідні навички для надання електронних послуг.

Для вирішення цих проблем необхідно вжити таких заходів, як:

- Розширення доступу до Інтернету в сільській місцевості.
- Розробка та впровадження простих та зрозумілих електронних послуг.
- Вдосконалення нормативно-правової бази у сфері електронного урядування.
- Проведення навчання державних службовців та працівників органів місцевого самоврядування у сфері електронного урядування.

2.2. Нормативно правове забезпечення, запровадження та функціонування електронного уряду в Україні

Передумовою успішної імплементації системи електронного урядування у будь-якій країні є належне нормативно-правове забезпечення. Україна на сьогоднішній день розпоряджається різноманітним спектром нормативно-

правових актів, які визначають та регулюють розвиток сфери електронного урядування [9]. Серед останніх слід відзначити:

- Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року [11], яка визначає пріоритети реформування державного управління, зокрема впровадження електронного уряду.
- Стратегія визначає основні напрями та пріоритети реформування державного управління в Україні з метою підвищення його ефективності, прозорості та підзвітності, а також забезпечення відповідності європейським стандартам.
- Закон України «Про Національну програму інформатизації» [13], який визначає основні напрями, завдання та механізми реалізації національної програми інформатизації, яка включає в себе розвиток електронного уряду.
- Закон України «Про інформацію» [14], який визначає правові засади одержання, зберігання, використання та поширення інформації, а також захисту інформації.
- Закон України «Про доступ до публічної інформації» [15], який визначає права громадян на доступ до інформації, яка є у володінні органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, незалежно від форми власності.
- Закон України «Про захист персональних даних» [16], який визначає правові засади захисту персональних даних.
- Закон України «Про адміністративні послуги» [17], який визначає правові засади надання адміністративних послуг.
- Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [18], який визначає правові засади створення, відправлення, отримання, зберігання та використання електронних документів, а також електронного документообігу.

- Закон України «Про електронні довірчі послуги» [19], який визначає правові засади використання електронних підписів та інших електронних довірчих послуг у державному управлінні.

Визначальний вплив на впровадження електронного уряду мало розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» [20], яке визначило основні напрями розвитку інформаційного суспільства в Україні, зокрема впровадження електронного уряду.

Слід підкреслити постанову Кабінету Міністрів України «Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади» [21], згідно з цим документом передбачалося, що міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади мали регулярно оновлювати та публікувати інформацію на своїх веб-сайтах. Також встановлювалося створення єдиного урядового веб-порталу, визначались склад та вимоги до інформації, яка обов'язково підлягає оприлюдненню.

Наступним етапом стало прийняття Постанови Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо реалізації електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» [22]. Основним завданням було надання громадянам та юридичним особам різноманітних послуг через використання електронної інформаційної системи «Електронний Уряд». Ця система мала сприяти інформаційній взаємодії між органами виконавчої влади, а також забезпечувати взаємодію з громадянами та юридичними особами на основі передових технологій.[23]

У 2010 році була розроблена і затверджена «Концепція розвитку електронного урядування в Україні» [24]. Цей документ визначив електронне урядування як «форму організації державного управління, спрямовану на підвищення ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів влади на всіх рівнях з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій». Також вперше було юридично закріплено поняття «електронний уряд» як єдиної інфраструктури для автоматизованої інформаційної взаємодії між органами влади, громадянами і підприємствами.

Впровадження електронного уряду змінило характер взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадянами та суб'єктами господарювання. Тепер ця взаємодія здійснюється в основному в електронному вигляді, що робить її більш ефективною, прозорою та доступною.

Проте, концепційна мета також не була досягнена. Наприклад, не були реалізовані у зазначені терміни (2014-2015 рр.) об'єднані веб-портали органів виконавчої влади для проведення транзакцій, єдина інформаційно-телекомунікаційна інфраструктура, а також єдиний веб-портал електронного урядування, як місце доступу до всіх видів електронних послуг.

Причини не виконання завдань чи гальмування їх вирішення були детально проаналізовані в «Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» [25]. Там було вказано на низький рівень комп'ютерної грамотності державних службовців та місцевих посадових осіб, наголошувалася на різниці в інформаційно-технологічному забезпеченні місцевого самоврядування порівняно з центральними органами виконавчої влади, а також відзначалася цифрова нерівність у використанні інформаційно-комунікаційних технологій.

Для успішного впровадження електронного уряду на місцевому рівні важливе значення мають нормативно-правові акти, які визначають основні засади функціонування електронного документообігу та використання електронних документів. Зокрема, до таких актів належать Закони України «Про електронні документи та електронний документообіг» [18] та «Про електронні довірчі послуги» [19]. Ці закони регулюють використання електронних документів, зокрема, визначають правовий статус електронного цифрового підпису та відносини, що виникають при його використанні.

Недосконале нормативно-правове забезпечення стало основною причиною проблем впровадження електронного уряду в Україні. Аналіз цих проблем показав, що вони не вирішуються, а лише деталізуються та уточнюються в нових нормативно-правових актах.

Концепція розвитку електронного урядування в Україні, схвалена у 2017 році, знову ж таки констатує наявність нагальних проблем у цій сфері.

Серед них:

- Несформованість та недосконалість нормативно-правової бази, що регулює розвиток електронного урядування.
- Недостатній рівень готовності державних службовців, працівників органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб до використання інструментів електронного урядування.
- Цифрова нерівність у використанні інформаційно-комунікаційних технологій між органами влади на центральному та місцевому рівні.

Метою Концепції є формування ефективної системи електронного урядування в Україні, яка б сприяла задоволенню інтересів та потреб громадян, вдосконаленню системи державного управління, підвищенню конкурентоспроможності та стимулюванню соціально-економічного розвитку країни.

Для забезпечення розвитку електронного уряду в основних галузях України необхідно:

- запровадити інформаційно-телекомунікаційні системи, які б підтримували прийняття управлінських рішень та автоматизували адміністративні процеси. Це стосується як центральних, так і місцевих органів влади. Зокрема, такі системи мають бути запроваджені у сфері регіонального розвитку та реформування місцевого самоврядування;
- запровадити містобудівний кадастр. Це дозволить забезпечити прозорість та ефективність управління містобудівною діяльністю.
- посилити спроможність місцевих громад щодо виконання нових повноважень. Це можна зробити шляхом запровадження примірних інформаційно-аналітичних систем, які б допомагали місцевим громадам аналізувати дані та приймати обґрунтовані рішення.

Реалізація цих завдань дозволить підвищити ефективність державного управління, забезпечити прозорість та доступність державних послуг, а також сприяти розвитку місцевого самоврядування

Концепція розвитку електронного уряду в Україні анонсує налагодження координації та співпраці органів державної влади та органів місцевого самоврядування, але не чітко визначає, як це буде реалізовано. Крім того, проблема нормативно-правового забезпечення ефективного впровадження електронного уряду на місцевому рівні залишається невирішеною.

Нещодавно схвалена «Концепція розвитку електронної демократії в Україні та план заходів щодо її реалізації» передбачає підвищення рівня застосування інструментів електронної демократії на місцевому рівні, зокрема, шляхом поширення використання інструменту бюджету участі та впровадження інструменту електронних консультацій.

Концепція розвитку електронної демократії в Україні та план заходів щодо її реалізації були затверджені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 797-р. [39]

Концепція визначає основні напрями розвитку електронної демократії в Україні, а саме:

- забезпечення доступності електронних сервісів для громадян та бізнесу;
- підвищення рівня довіри громадян до електронних сервісів;
- залучення громадян до прийняття рішень органами влади;
- підвищення ефективності діяльності органів влади.

План заходів щодо реалізації Концепції передбачає виконання наступних завдань:

- створення нормативно-правової бази для розвитку електронної демократії;
- розвиток інфраструктури електронної демократії;
- впровадження електронних сервісів для громадян та бізнесу;
- підвищення рівня інформованості громадян про електронні сервіси;
- залучення громадян до прийняття рішень органами влади.

За результатами реалізації Концепції планується досягти наступних результатів:

- 90% громадян України матимуть доступ до електронних сервісів;
- рівень довіри громадян до електронних сервісів становитиме не менше 80%;
- 50% громадян України братимуть участь у прийнятті рішень органами влади за допомогою електронних сервісів;
- ефективність діяльності органів влади завдяки застосуванню електронних сервісів зросте на 20%.

Наразі в Україні вже реалізовано ряд заходів щодо розвитку електронної демократії. Зокрема, створено Єдиний державний портал електронних послуг, який надає доступ до понад 1000 електронних сервісів.

Однак, для повного досягнення цілей Концепції необхідно продовжувати роботу щодо розвитку нормативно-правової бази, інфраструктури електронної демократії та впровадження електронних сервісів.

Ось деякі конкретні приклади реалізації Концепції розвитку електронної демократії в Україні:

- Створення Єдиного державного порталу електронних послуг. Портал було створено у 2019 році і наразі він надає доступ до понад 1000 електронних сервісів, які дозволяють громадянам та бізнесу отримувати послуги органів влади в електронному форматі.
- Запровадження електронних консультацій та петицій. Наразі в Україні на загальнодержавному та місцевому рівнях широко застосовуються електронні консультації та петиції, які дозволяють громадянам висловлювати свою думку з різних питань, що стосуються діяльності органів влади.

Таким чином, в Україні вже зроблено значний прогрес у розвитку електронної демократії. Однак, для повного досягнення цілей Концепції необхідно продовжувати роботу в цьому напрямку.

Уряд унормував питання документування управлінської діяльності в електронній формі

Кабінет Міністрів України прийняв постанову «Деякі питання документування управлінської діяльності» від 17 січня 2018 р. [26], якою було затверджено:

- Типову інструкцію з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну;
- Типову інструкцію з діловодства в міністерствах, інших центральних та місцевих органах виконавчої влади;
- Регламент організації взаємодії органів виконавчої влади в електронній формі.

Відзначалося, що ці інструкції поширюються на всі електронні документи, що створюються, відправляються або одержуються Секретаріатом Кабінету Міністрів України, центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади, підприємствами, установами, організаціями, що належать до сфери управління центральних або місцевих органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим.

Ці інструкції забезпечують єдиний порядок документування управлінської діяльності в електронній формі в органах виконавчої влади України. Вони визначають основні вимоги до формування, зберігання, використання та передачі електронних документів, а також до організації електронного міжвідомчого обміну.

Запровадження єдиного порядку документування управлінської діяльності в електронній формі в органах виконавчої влади сприятиме підвищенню ефективності їх діяльності, а також забезпечить дотримання вимог законодавства України в сфері електронного документообігу.

Система електронної взаємодії органів виконавчої влади України (СЕВ ОВВ) — це державна телекомунікаційна система, яка автоматизує процеси

створення, надсилання, передачі, одержання, оброблення, використання, зберігання та знищення документів в електронній формі із застосуванням електронного цифрового підпису та/або електронної печатки.

СЕВ ОБВ використовується органами виконавчої влади всіх рівнів, а також іншими державними органами та органами місцевого самоврядування.[51]

30 січня 2019 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову № 56 «Деякі питання цифрового розвитку» [27], яка визначає принципи реалізації органами виконавчої влади державної політики цифрового розвитку.

Ці принципи передбачають, що цифрові технології повинні використовуватися для забезпечення прозорості, ефективності та доступності державних послуг, а також для захисту прав і свобод громадян.

Застосування цих принципів забезпечується органами виконавчої влади в процесі підготовки проектів нормативно-правових актів, реалізації владних повноважень та надання державних послуг.

Ось деякі конкретні приклади застосування принципів державної політики цифрового розвитку органами виконавчої влади:

- запровадження електронного документообігу;
- розвиток електронних сервісів;
- впровадження електронних платежів;
- використання штучного інтелекту та машинного навчання.

Ці приклади показують, що органи виконавчої влади України активно працюють над впровадженням цифрових технологій для підвищення ефективності державного управління та забезпечення прав і свобод громадян.

Реалізація державної політики цифрового розвитку в Україні можна інтерпретувати у таких принципах:

Інклюзивність та рівні можливості: Забезпечення широкого доступу до цифрових технологій для всіх верств населення, незалежно від соціально-економічного статусу, віку чи географічного розташування.[52]

Інновації та технологічний Прогрес: Сприяння розвитку інноваційних рішень та впровадженню передових технологій для підвищення конкурентоспроможності та ефективності економіки.

Кібербезпека та приватність: Захист інформації та забезпечення конфіденційності, а також впровадження ефективних заходів кібербезпеки для запобігання кібератак та зловживань.

Гнучкість та адаптабельність: Створення гнучких та адаптованих до змін структур та стратегій, які забезпечують актуальність політики в умовах швидкозмінюючогося технологічного середовища.

Ефективне управління та партнерство: Розробка ефективних механізмів управління цифровим розвитком та співпраця між державними, громадськими та приватними секторами для спільного досягнення цілей.

Освіта та розвиток людських ресурсів: Забезпечення високого рівня інформаційної грамотності населення та розвиток кваліфікаційних характеристик для викликів цифрової економіки.

Сталість: Здатність довгостроково забезпечувати та підтримувати розвиток цифрового сектору в державі в умовах змін в економіці та технологіях.

Основні напрямки трансформації політики у сфері електронного уряду в Україні відображені в указах Президента України від 29 липня 2019 року № 558 [28] та від 4 вересня 2019 року № 647. [29]

Ці укази передбачають наступні заходи:

- Покращення доступу фізичних та юридичних осіб до електронних послуг.
- Забезпечення надання якісних публічних послуг.

Для реалізації цих заходів Кабінет Міністрів України видав постанову № 1137 від 4 грудня 2019 року [30], яка визначає Портал Дія як єдиний державний веб-портал електронних послуг та єдиний державний портал адміністративних послуг.

Метою впровадження Порталу Дія є надання 100% публічних адміністративних послуг в електронній формі до 2024 року.

Ось деякі конкретні приклади заходів, які вживаються для реалізації цих напрямків:

- розробка та впровадження нових електронних послуг;
- покращення якості існуючих електронних послуг;
- зменшення кількості документів, необхідних для отримання електронних послуг;
- запровадження електронних платежів за отримання електронних послуг.

Ці заходи спрямовані на підвищення ефективності державного управління та забезпечення прав і свобод громадян.

У березні 2021 року Кабінет Міністрів України схвалив «Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації» [31].

Ця Концепція визначає пріоритетні напрями та основні завдання з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей, підвищення рівня цифрової грамотності населення.

Реалізація Концепції передбачена на період до 2025 року.

Таким чином, можна констатувати, що чинні нормативно-правові акти в Україні створюють правові засади для використання інформаційно-комунікаційних технологій у державному управлінні та розвитку електронного уряду.

Однак, сучасний стан нормативно-правової бази в цій сфері характеризується наступними проблемами:

- багатоманітність норм, наявність дублюючих положень;
- відсутність ефективного практичного механізму впровадження.

Для вирішення цих проблем необхідно вдосконалити нормативно-правове забезпечення електронного уряду в Україні шляхом:

- розроблення стандартного переліку інформації, що підлягає оприлюдненню;

- уніфікації вимог до сайтів органів публічної влади;
- запровадження обов'язкових стандартів якості надання послуг у Центрах надання адміністративних послуг.

Ці заходи дозволять усунути відставання державного регулювання суспільних відносин у сфері електронного уряду від потреб суспільства, а також наблизитися до якісної гармонізації національної правової системи із загальновизнаними міжнародними нормами та принципами щодо інформатизації та електронного уряду.

Загалом, можна сказати, що Україна робить певні кроки для розвитку електронного уряду. Однак, існує ряд проблем, які необхідно вирішити для подальшого прогресу в цій сфері.

2.3. Доступу до публічної інформації в формі відкритих даних організаційні та правові основи

Ідея відкритих даних здобула значну популярність у зв'язку з поширенням Інтернету, а особливий поштовх їй надали ініціативи електронного уряду та урядування наприкінці 2000-х років. У ці процеси активно включилася і Україна. Сутність цієї ідеї полягає в тому, що певні дані, переважно публічні, зібрані державними органами у ході їхньої діяльності, повинні бути постійно та вільно доступні для громадськості. Ці дані можна використовувати для аналізу, візуалізації, картографування та в сфері бізнесу.[33]

Невід'ємною рисою відкритих даних є їхня машиночитаність, без якої використання цих даних стає суттєво ускладненим, а отже, втрачається їхня "відкритість". Аргумент доступу до публічної інформації у формі відкритих даних базується на тому, що ця інформація є суспільним благом і, отже, повинна бути загальнодоступною для суспільства в цілому, а не лише обмеженим колом людей чи установ.

Історія впровадження відкритих даних в Україні має свій корінь у Законі "Про доступ до публічної інформації" [15], прийнятому у 2011 році.

Закон визначає, що публічна інформація - це інформація, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес.

Закон гарантує кожному право на доступ до публічної інформації, включаючи право на:

- одержання інформації від розпорядників публічної інформації;
- ознайомлення з публічною інформацією, що знаходиться у володінні розпорядників публічної інформації;
- отримання копій документів, що містять публічну інформацію, у разі, якщо інше не передбачено законом;
- відшкодування витрат, пов'язаних з отриманням публічної інформації.

Закон також визначає порядок доступу до публічної інформації, зокрема:

- запит на інформацію може бути поданий будь-якою формою, якою можна передати інформацію на паперовому носіїві або в електронній формі.
- розпорядник публічної інформації зобов'язаний надати інформацію запитувачу не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту.
- у разі, якщо запитувана інформація не може бути надана у повному обсязі, розпорядник публічної інформації зобов'язаний надати наявну інформацію і повідомити про причини ненадання іншої інформації.

Закон є важливим кроком у напрямку забезпечення прозорості та підзвітності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Закон сприяє підвищенню рівня участі громадян у суспільному житті, розвитку громадянського суспільства та демократизації суспільства.

Основні переваги Закону:

- забезпечує право кожного на доступ до публічної інформації;
- сприяє підвищенню прозорості та підзвітності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- сприяє розвитку громадянського суспільства та демократизації суспільства.

Основні виклики, які необхідно подолати для ефективного впровадження Закону:

- необхідно підвищити рівень обізнаності громадян про Закон та їхні права на доступ до публічної інформації;
- необхідно забезпечити належне виконання вимог Закону органами державної влади та органами місцевого самоврядування.
- необхідно розробити механізми захисту прав запитувачів публічної інформації.

Закон "Про доступ до публічної інформації" є важливим правовим інструментом, який має сприяти розвитку демократичних процесів в Україні. Однак, для того щоб досягти максимального ефекту від впровадження Закону, необхідно подолати зазначені виклики.

У зв'язку з цим виникла необхідність реформування підходів до надання інформації з метою поліпшення доступу та збільшення прозорості. Це привело до подальших законодавчих ініціатив та заходів, спрямованих на стимулювання відкритості даних, розширення їхнього кола та поліпшення якості наданої інформації. Такі зміни сприяли розвитку концепції відкритих даних в Україні та сприяли переходу до більш прогресивних та інноваційних підходів у сфері доступу до публічної інформації.[35]

В Україні рух у напрямку розвитку відкритих даних вирушив із значущими законодавчими змінами, внесеними у 2015 році. У попередньому 2014 році було створено Державне агентство з питань електронного урядування, яке відповідає за координацію справ з відкритими даними на рівні держави. З 2019 року ця функція перейшла під Міністерство цифрової трансформації України. У 2015 році до Закону "Про доступ до публічної інформації" [15] та інших законів було внесено ключові поправки, введено поняття "публічна інформація у формі відкритих даних" та визначено принципи їхнього оприлюднення, зокрема на єдиному державному веб-порталі відкритих даних.

У той період було ухвалено також інші закони, призначені для забезпечення доступу до публічної інформації у формі відкритих даних. Зокрема, відкритий

доступ було надано до державних та місцевих бюджетів, спростивши правила для учасників державних закупівель. Також відкрито доступ до результатів та змісту тендерів, визначено порядок публікації інформації про використання публічних коштів тощо. Постанова Кабінету Міністрів України № 835 від 21 жовтня 2015 року "Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних" [35].

Положення визначає, які набори даних, які створюються або збираються органами державної влади та місцевого самоврядування, підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних. До таких наборів даних належать:

- дані про державну політику, у тому числі нормативно-правові акти, державні програми, проекти, плани;
- дані про державні органи та органи місцевого самоврядування, у тому числі їх структуру, функції, повноваження, контактну інформацію;
- дані про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, у тому числі інформацію про бюджет, закупівлі, тендери, конкурси;
- дані про державні активи, у тому числі інформацію про земельні ділянки, нерухомість, транспортні засоби;
- дані про населення, у тому числі інформацію про реєстрацію, міграцію, освіту, зайнятість;
- дані про економіку, у тому числі інформацію про підприємства, торгівлю, виробництво;
- дані про навколишнє середовище, у тому числі інформацію про природні ресурси, екологічний стан;
- дані про культуру, освіту, охорону здоров'я, соціальний захист.

Положення також визначає вимоги до наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних. Ці вимоги включають:

- доступність наборів даних у формі, яка дозволяє їх автоматизоване оброблення;

- зручність користування наборами даних, у тому числі надання інформації про формати даних, метадані тощо;
- безкоштовний доступ до наборів даних.

Положення є обов'язковим для виконання органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Впровадження Положення має ряд позитивних наслідків для розвитку відкритих даних в Україні, зокрема:

- збільшиться доступність інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- стимулюватиметься розвиток економіки, зокрема, підприємництва та інновацій;
- покращиться прозорість та підзвітність органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Положення є важливим кроком у розвитку відкритих даних в Україні. Однак, для того щоб досягти максимального ефекту від його впровадження, необхідно забезпечити належне виконання вимог Положення органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Основні переваги постанови № 835:

- збільшується доступність інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- стимулюється розвиток економіки, зокрема, підприємництва та інновацій;
- покращується прозорість та підзвітність органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Основні виклики, які необхідно подолати для ефективного впровадження постанови № 835:

- Необхідно забезпечити належне виконання вимог Положення органами державної влади та органами місцевого самоврядування.
- Необхідно підвищити рівень цифрової грамотності населення.
- Необхідно розробити механізми заохочення використання відкритих даних.

У вересні 2016 року Кабінет Міністрів України прийняв розпорядження № 686-р про приєднання України до Міжнародної хартії відкритих даних [48]. Цей крок є важливим для розвитку відкритих даних в Україні.

Міжнародна хартія відкритих даних - це міжнародна ініціатива, яка сприяє співпраці, прийняттю та реалізації спільних принципів, стандартів і найкращих практик оприлюднення та використання відкритих даних у всьому світі. Хартія була розроблена та прийнята Open Knowledge International у 2013 році.

Open Knowledge International (OKI) - це глобальна некомерційна організація, яка працює над просуванням відкритих знань. OKI була заснована в 2004 році Руфусом Поллоком, Мартіном Кіганом і Чжо Волшем.

Хартія містить сім принципів, які повинні дотримуватися країни-учасниці:

1. Доступність: відкриті дані повинні бути загальнодоступними та безкоштовними.
2. Рівність: відкриті дані повинні бути доступними для всіх, незалежно від їхнього соціального статусу, географічного розташування чи інших умов.
3. Інклюзивність: відкриті дані повинні бути доступними в різних форматах і мовах, щоб їх могли використовувати всі.
4. Якість: відкриті дані повинні бути точними, актуальними та повноцінними.
5. Оновлюваність: відкриті дані повинні регулярно оновлюватися, щоб вони завжди були актуальними.
6. Поширення: відкриті дані повинні поширюватися та використовуватися в різних цілях, включаючи комерційні та некомерційні.
7. Обмін: відкриті дані повинні обмінюватися між країнами та регіонами, щоб їх могли використовувати всі.

Приєднання України до Міжнародної хартії відкритих даних означає, що Україна зобов'язується дотримуватися цих принципів. Це має низку позитивних наслідків для розвитку відкритих даних в Україні, зокрема:

- покращиться прозорість та підзвітність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

- стимулюватиметься розвиток економіки, зокрема, підприємництва та інновацій;
- збільшиться участь громадян у суспільному житті.

Звичайно, приєднання України до Міжнародної хартії відкритих даних було лише першим кроком. Для того щоб досягти максимального ефекту від цього кроку, було внесено зміни до законодавства та практики органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Ось деякі конкретні кроки, які були вжити для реалізації принципів Міжнародної хартії відкритих даних в Україні:

- удосконалення законодавство про відкриті дані, зокрема, визначено, які дані підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, порядок їх оприлюднення та використання;
- проведено роз'яснювальну кампанію серед органів державної влади та органів місцевого самоврядування та громадян про важливість відкритих даних.

Приєднання України до Міжнародної хартії відкритих даних є важливим кроком у напрямку розвитку відкритих даних в Україні. Однак, для того щоб досягти максимального ефекту від цього кроку, необхідно вжити конкретних заходів для реалізації принципів Хартії в законодавстві та практиці органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Розглянемо процес організації оприлюднення наборів даних органами місцевого самоврядування який представлений на Рис. 2.1.

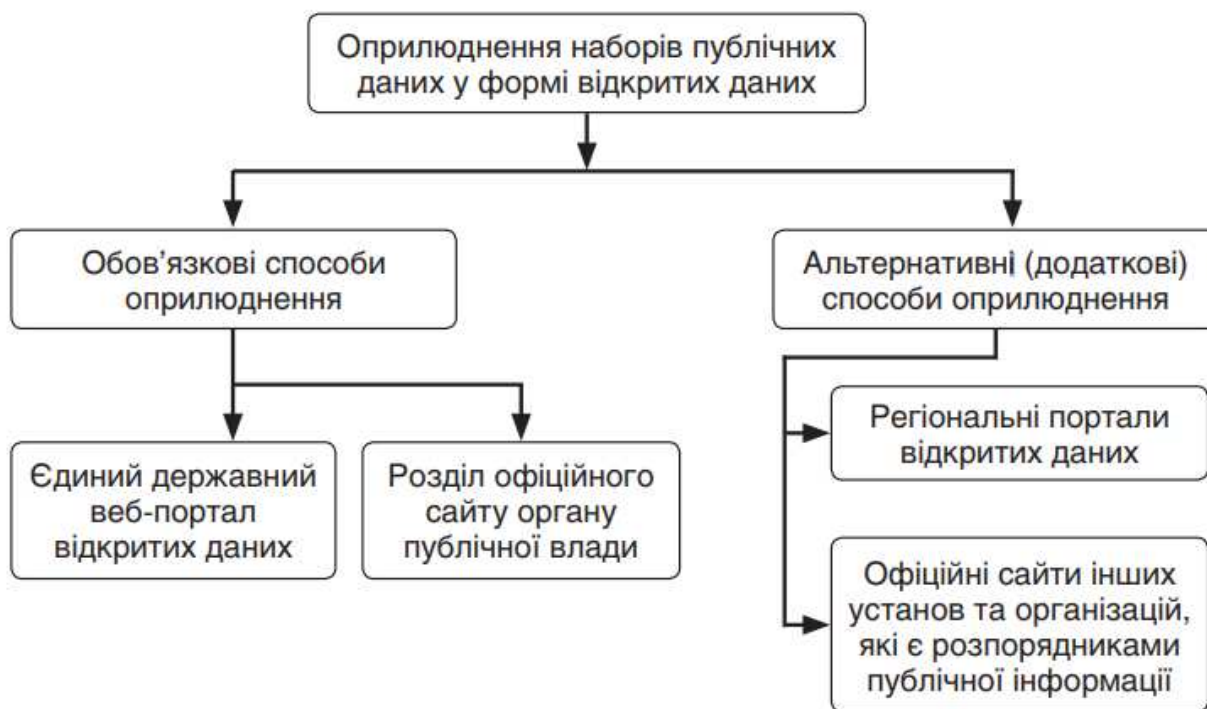

Рис. 2.1 Способи організації оприлюднення наборів даних [46]

Оприлюднення наборів даних на порталі відкритих даних здійснюється в кілька етапів:

1. Підготовка даних до оприлюднення

На цьому етапі необхідно виконати такі завдання:

- Обрати дані, які підлягають оприлюдненню. Дані, які підлягають оприлюдненню, визначаються на підставі законодавства України, зокрема, постанови Кабінету Міністрів України № 835 від 21 жовтня 2015 року "Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних" [35].
- Привести дані до відповідного формату. Дані повинні бути представлені у формі, яка дозволяє їх автоматизоване оброблення. Для цього використовуються стандартні формати даних, такі як CSV, JSON, XML тощо.
- Наповнити дані метаданими. Метадані - це опис даних, який містить інформацію про їхній зміст, структуру, формат тощо. Метадані

допомагають користувачам зрозуміти, що містять дані та як їх можна використовувати.

2. Оприлюднення даних на порталі відкритих даних

На цьому етапі необхідно виконати такі завдання:

- Зареєструватися на порталі відкритих даних. Для цього необхідно мати електронну адресу та пароль.
- Створити профіль організації. У профілі організації необхідно вказати її назву, контактну інформацію та інші необхідні дані.
- Завантажити дані на портал. Дані можна завантажити в ручному режимі або за допомогою API.

3. Моніторинг оприлюднених даних

Після оприлюднення даних необхідно проводити їх моніторинг, щоб забезпечити їхню актуальність та якість. Моніторинг включає в себе такі завдання:

- Перевірку відповідності даних вимогам законодавства.
- Аналіз якості даних.
- Оновлення даних у разі необхідності.

Окрім обов'язкових наборів даних, оприлюдненню підлягає затребувана публічна інформація. Для цього можна провести аудит даних, які збираються та зберігаються у організації, анкетування громадян за допомогою відкритого опитування, аналіз звернення громадян та громадських організацій за запитом до публічної інформації тощо.

Анкетування громадян дозволило виділити такі категорії ВД, доступ до яких важливий: транспорт, фінанси, екологія, охорона здоров'я, просторові дані та політика.

Оприлюднення наборів даних на порталі відкритих даних є важливим кроком у напрямку розвитку відкритих даних в Україні. Це сприяє підвищенню прозорості та підзвітності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, розвитку економіки та громадянського суспільства.

Висновки до розділу 2

"Розвиток електронного урядування в Україні визнається як стратегічно важливий напрям державної політики, що включає в себе широкий спектр заходів та ініціатив. Уряд України активно працює над розширенням переліку адміністративних послуг, які надаються у електронній формі, вдосконаленням системи електронного документообігу, розвитком інформаційної інфраструктури електронного урядування та забезпеченням належної підготовки кваліфікованих кадрів у сфері електронного урядування.

Незважаючи на досягнені певні успіхи, в Україні залишаються вирішенням проблем, для яких необхідно вжити ефективних заходів. Ключовими аспектами вирішення є розширення доступу до Інтернету в сільських районах, розробка та впровадження простих та доступних електронних послуг, удосконалення нормативно-правової бази в галузі електронного урядування та систематична підготовка державних службовців та працівників органів місцевого самоврядування у сфері електронного урядування.

Сприяння нормативно-правового забезпечення, впровадження та ефективне функціонування електронного уряду в Україні визнаються як стратегічні кроки у розвитку країни. Країна вже створила необхідну нормативно-правову базу, яка забезпечує правові умови для ефективного розвитку електронного урядування, включаючи прийняття законів, таких як "Про електронні документи та електронний документообіг" і "Про електронні довірчі послуги".

Запроваджено ряд електронних послуг, що дозволяють громадянам та бізнесу отримувати адміністративні послуги в електронній формі, включаючи області реєстрації бізнесу, отримання дозволів на будівництво та оформлення земельних ділянок.

Функціонування електронного уряду в Україні реалізується через систему державних електронних сервісів, які надаються на веб-порталі "Дія". Цей портал став ключовою платформою для надання електронних послуг громадянам та бізнесу.

РОЗДІЛ 3

МОЖЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕРЕДОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТУ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

3.1 Інновації та трансформація в умовах конфлікту: застосування відкритих даних у публічному управлінні

Відкриті дані - це дані, які є загальнодоступними та можуть використовуватися будь-ким безкоштовно. Вони можуть бути використані для різноманітних цілей, зокрема для підвищення прозорості та ефективності органів місцевого самоврядування.

Для розуміння відданості країни принципам відкритих даних важливо оцінити показники Інвентаризації відкритих даних (ODIN). У представленій нижче інформації враховано оцінку статистичної готовності країни, посилення на відповідні законодавчі акти та порівняльні показники ефективності країни в порівнянні з іншими аспектами охоплення даних, відкритості та прозорості уряду.

Інвентаризація відкритих даних (ODIN) проводить оцінку охоплення та рівня доступності офіційної статистики для виявлення можливих прогалин, просування політики відкритих даних, поліпшення доступу та сприяння діалогу між національними статистичними службами (NSO) та користувачами даних.

ODIN визначає, наскільки повні та відповідні міжнародним стандартам відкритості є статистичні дані країни. Для цього дані, що оцінюються в рамках ODIN, повинні бути офіційними та публікуватися на веб-сайті національного статистичного управління (NSO) або на іншому офіційному веб-ресурсі країни, на який можна перейти з сайту NSO.

Оцінки відкритості базуються на можливості завантаження даних у машинозчитуваних та непатентованих форматах, наявності метаданих та різноманітних варіантів завантаження, таких як масове завантаження, вибір користувача чи API. Також важливо враховувати умови використання чи ліцензію

на дані, які забезпечують відкритість та доступність інформації для широкого кола користувачів [55].

На Рис 3.1 Зображена ілюстративна карта ODIN, яка показує індекс інвентаризації відкритих даних у кольоровій градації від 0 (червоний колір) до 100 (темно зелений).

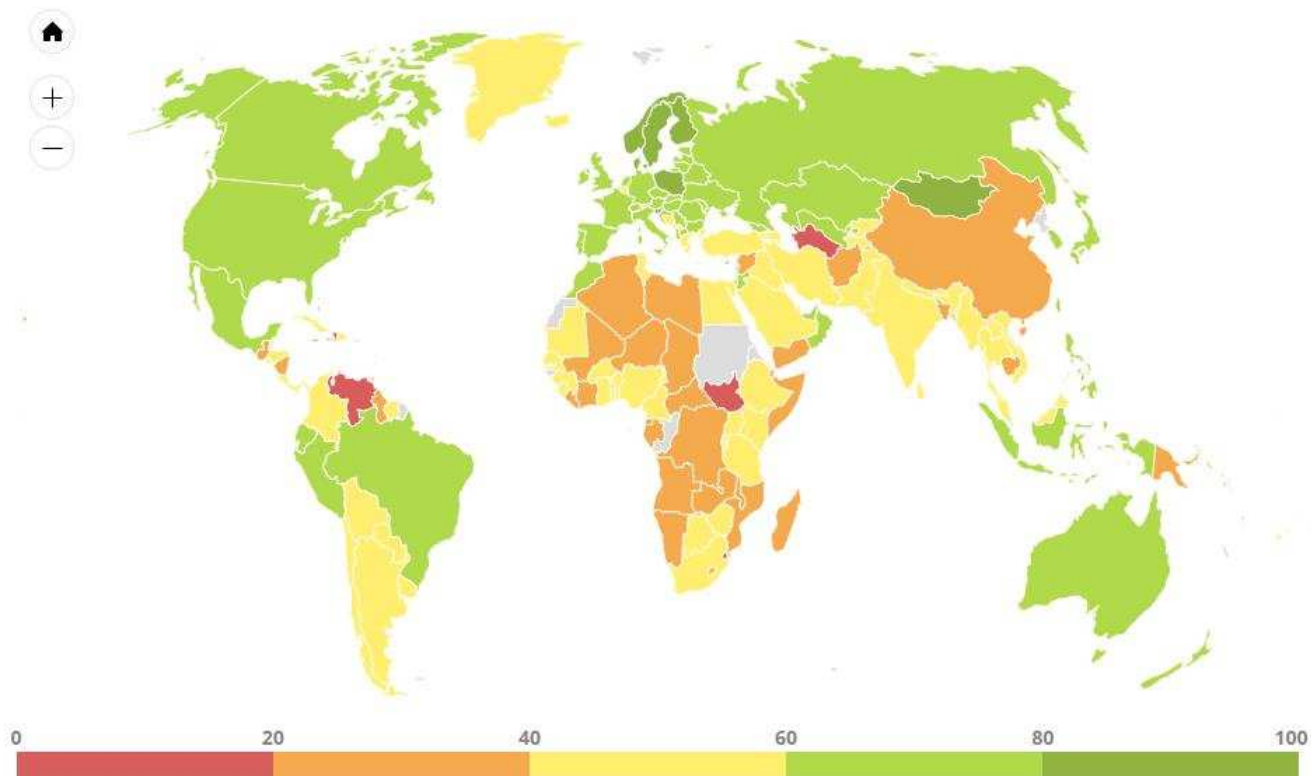

Рис. 3.1 Ілюстративна карта індексу ODIN. Востаннє оновлено: 9 серпня 2023 р

Відповідно до індексу ODIN в Таблиці 3.1 наведено глобальний рейтинг країн станом на 2022 рік.[69]

Таблиця 3.1.

Рейтинг країн відповідно до індексу ODIN

Рейтинг	Країна	Регіон	Індекс
1	Сінгапур	Південно-Східна Азія	90,4
2	Польща	Східна Європа	87,0
3	Данія	Північна Європа	86,7
4	Фінляндія	Північна Європа	85,8

5	Норвегія	Північна Європа	85,2
6	Словенія	Південна Європа	82,9
7	Гонконг, Китай	Східна Азія	82,4
8	Монголія	Східна Азія	81,6
9	Швеція	Північна Європа	81,0
10	Нідерланди	Західна Європа	79,7
61	Україна	Східна Європа	60,6

Відповідно до даних наведених в Таблиці 1 даних Україна посіла 61 місце, що на 12 позицій вище, ніж роком раніше, але ми ще досить сильно відстаємо від наших найближчих сусідів, зокрема Польщі, яка значно випереджає нас в цьому показнику.

Російсько-Українська війна є найсерйознішим конфліктом в Європі з часів Другої світової війни. Вона має значний вплив на всі сфери життя в Україні та в усьому світі. В умовах війни публічне управління стикається з новими викликами та потребує інновацій. Відкриті дані можуть відігравати важливу роль у вирішенні цих викликів та сприянні трансформації публічного управління в Україні.

У цьому розділі магістерської роботи буде розглянуто потенціал застосування відкритих даних для інновацій та трансформації в умовах Російсько-Української війни у публічному управлінні.

За даними Міністерства цифрової трансформації України загальні витрати на цифровізацію в Україні за останні 10 років (2014-2023 роки) склали близько 2,6 мільярда доларів. З них 1,5 мільярда доларів були виділені із державного бюджету, а 1,1 мільярда доларів - з приватних інвестицій.

Найбільші витрати на цифровізацію відбулися в наступних сферах:

- Державне управління: 860 мільйонів доларів.
- Електронна комерція: 520 мільйонів доларів.

- IT-освіта: 430 мільйонів доларів.
- Смарт-міста: 260 мільйонів доларів.
- Інфраструктура цифрової економіки: 130 мільйонів доларів.

Зазначені витрати дозволили суттєво просунути цифровізацію в Україні. Зокрема, було створено єдиний державний портал електронних послуг, запроваджено електронний підпис, впроваджено електронне документообіг в органах державної влади, а також реалізовано ряд інших проєктів.

Однак, незважаючи на значні інвестиції, цифровізація в Україні все ще перебуває на початковому етапі. За даними ООН, Україна займає 43 місце в рейтингу цифрової конкурентоспроможності. Для досягнення більших успіхів у цифровізації необхідно продовжувати інвестувати в цю галузь, а також впроваджувати ефективні інноваційні рішення. Нижче наведена таблиця витрат на цифровізацію провідними країнами світу.

Таблиця 3.2

Оцінка витрат країн на цифровізацію в доларах США та наведення прикладів їхніх проєктів за останні 10 років. [25]

Рейтинг	Країна	Витрати (в млрд дол. США)	Приклади проєктів за останні 10 років
1	США	1,275	Стратегія цифрового урядування, Ініціатива розумних міст, ІІІ для американської інновації, Агентство з безпеки кібернетики та інфраструктури
2	Китай	912	Цифровий Шовковий шлях, Система соціального кредитування, Закон про електронну комерцію, Національний план розвитку ІІІ
3	Японія	203	Суспільство 5.0, Цифрове агентство, Стратегія ІІІ

4	Німеччина	173	Цифровий порядок денний 2014-2017, Індустрія 4.0, GAIA-X, Цифровий пакт для шкіл
5	Великобританія	141	Урядова цифрова служба, Цифровий закон про економіку 2017 року, Національна стратегія даних, Угода про сектор ШІ
6	Франція	111	ШІ для людства, Закон про цифрову республіку
7	Індія	79	Цифрова Індія, Національна місія з цифрового охорони здоров'я
8	Канада	64	Цифрова Канада 150, Панканадська стратегія ШІ, Стратегія кібербезпеки, Виклик розумних міст
9	Південна Корея	59	Цифровий новий курс, Стратегія К-ІСТ, Розумна Корея, Цифрова інновація уряду
10	Австралія	56	Стратегія цифрової трансформації, Національна широкопasmугова мережа, Стратегія кібербезпеки, Рамковий документ етики ШІ

Цей розрив у витратах на цифровізацію, наведений у Таблиці 3.2, відображається в реальному житті. Україна має низький рівень цифровізації в усіх сферах, включаючи державне управління, бізнес та особисте життя. Наприклад, лише 40% українців мають доступ до інтернету широкопasmугової швидкості, а лише 20% державних послуг доступні в електронному вигляді.[83]

Війна призвела до різкого зростання попиту на цифрові послуги. Наприклад, попит на кібербезпеку виріс на 300%, а попит на електронне урядування - на 200%.

Використання відкритих даних разом з штучним інтелектом має значний потенціал для просування цифровізації в Україні. Відкриті дані можуть бути використані для створення нових цифрових послуг, покращення ефективності державних органів та бізнесу, а також підвищення якості життя громадян.

Штучний інтелект може бути використаний для аналізу відкритих даних та виявлення тенденцій та закономірностей. Це може допомогти державним органам та бізнесу приймати більш ефективні рішення та покращувати якість своїх послуг.

Ось деякі конкретні приклади того, як відкриті дані та штучний інтелект можуть бути використані в Україні:

- Створення цифрових карт. Відкриті дані про місцеву інфраструктуру, такі як дороги, будинки та парки, можуть бути використані для створення цифрових карт. Ці карти можуть бути використані для покращення навігації, планування подорожей та надання інформації про місцеві послуги.
- Створення цифрових систем охорони здоров'я. Відкриті дані про медичні записи, такі як діагнози, рецепти та результати аналізів, можуть бути використані для створення цифрових систем охорони здоров'я. Ці системи можуть допомогти пацієнтам отримувати доступ до своєї медичної інформації, а також покращити якість медичного обслуговування.
- Створення цифрових систем освіти. Відкриті дані про освітні матеріали, такі як підручники, завдання та тести, можуть бути використані для створення цифрових систем освіти. Ці системи можуть допомогти студентам навчатися в будь-якому місці та в будь-який час.

Для того, щоб реалізувати ці перспективи, Україні необхідно здійснити ряд заходів, таких як:

- Розширення доступу до відкритих даних. Уряд України повинен продовжувати розширювати доступ до відкритих даних, щоб їх можна було використовувати для створення нових цифрових послуг.
- Розвиток штучного інтелекту. Україна повинна розвивати свої здібності в галузі штучного інтелекту, щоб мати можливість аналізувати відкриті дані та отримувати з них цінну інформацію.
- Створення нормативно-правової бази. Уряд України повинен розробити нормативно-правову базу, яка сприятиме використанню відкритих даних і штучного інтелекту.

Запровадження цих заходів допоможе Україні подолати розрив у цифровізації та стати більш конкурентоспроможною країною в глобальній економіці.

Відкриті дані можуть сприяти підвищенню прозорості органів публічної влади в умовах війни. Прозорість є важливою умовою для ефективного управління державою в умовах конфлікту. Коли громадяни та інші зацікавлені сторони мають доступ до інформації про діяльність органів публічної влади, вони можуть краще контролювати їхню діяльність та вимагати від них відповідальності.

В умовах війни відкриті дані можуть використовуватися для:

- відкритості воєнних дій: відкриті дані про воєнні дії можуть допомогти громадянам розуміти ситуацію на фронті та давати оцінку діям органів публічної влади. Це може сприяти підвищенню довіри до органів публічної влади та покращенню їхньої ефективності. Прикладом може служити сервіс DEEPSTATE;
- відкритості гуманітарної допомоги: відкриті дані про гуманітарну допомогу можуть допомогти громадянам та волонтерам ефективно розподіляти допомогу тим, хто її потребує. Це може сприяти покращенню ефективності гуманітарної допомоги та захисту прав людей, які постраждали від війни та уникненню корупційних ризиків.

- відкритості відбудови: відкриті дані про відбудови можуть допомогти громадянам та бізнесу брати участь у відновленні країни. Це може сприяти покращенню ефективності відбудови та підвищенню довіри до органів публічної влади.
- покращення взаємодії з громадянами: відкриті дані можуть сприяти покращенню взаємодії з громадянами в умовах війни. Коли громадяни мають доступ до інформації про діяльність органів публічної влади, вони можуть краще розуміти ситуацію та брати участь у її вирішенні.
- відкритості громадських консультацій: відкриті дані про громадські консультації можуть допомогти громадянам брати участь у прийнятті рішень, які впливають на них. Це може сприяти підвищенню участі громадян у публічному житті та покращенню якості рішень.
- відкритості зв'язку з громадськістю: відкриті дані про зв'язок з громадськістю можуть допомогти громадянам розуміти, як органи публічної влади спілкуються з ними. Це може сприяти підвищенню довіри до органів публічної влади та покращенню їхньої комунікації.
- сприяння інноваціям: відкриті дані можуть сприяти інноваціям у публічному управлінні в умовах війни. Інновації є важливими для ефективного управління державою в умовах конфлікту. Коли органи публічної влади використовують інновації, вони можуть краще розуміти ситуацію, розробляти більш ефективні рішення та реагувати на зміни.
- розвитку нових технологій: відкриті дані можуть використовуватися для розробки нових технологій, які можуть допомогти в воєнних діях, гуманітарній допомозі та відбудови. Це може сприяти підвищенню ефективності цих процесів та захисту прав людей, які постраждали від війни.
- розвитку нових послуг: відкриті дані можуть використовуватися для розробки нових послуг для громадян і бізнесу, які відповідають їхнім потребам в умовах війни. Це може сприяти покращенню якості життя людей та розвитку економіки.

В Україні вже є приклади застосування відкритих даних для інновацій та трансформації публічного управління в умовах війни.

Міністерство цифрової трансформації України запустило платформу "Дія", яка дозволяє громадянам і бізнесу отримувати доступ до широкого спектру послуг онлайн. Платформа використовує відкриті дані для надання таких послуг, як реєстрація бізнесу, отримання довідок, а також для допомоги людям, які постраждали від війни.

Громадська організація "Дія.Бізнес" створила платформу "DangerMap", яка дозволяє громадянам повідомляти про потенційні загрози в місцях, де проходять бойові дії. Платформа використовує відкриті дані для відображення інформації про воєнні дії, гуманітарну допомогу та інші важливі аспекти війни.

Громадська організація "Razom for Ukraine" створила платформу "Help UA", яка дозволяє громадянам і бізнесу з усього світу надавати допомогу Україні. Платформа використовує відкриті дані для відображення інформації про потреби України та про те, як можна надати допомогу.

Ці приклади свідчать про те, що відкриті дані можуть бути використані для вирішення різних проблем, пов'язаних з війною. Вони також свідчать про те, що в Україні є активна громадянська спільнота, яка готова використовувати відкриті дані для допомоги Україні.

Потенціал розвитку

Відкриті дані мають значний потенціал для інновацій та трансформації публічного управління в Україні в умовах війни. Цей потенціал може бути реалізований шляхом:

- розширення доступу до відкритих даних. Поширення доступу до відкритих даних дозволить громадянам, бізнесу та громадським організаціям використовувати їх для вирішення різних проблем.
- покращення якості відкритих даних. Покращення якості відкритих даних дозволить зробити їх більш корисними та придатними для використання.

- розвиток інструментів та сервісів для використання відкритих даних. Розвиток інструментів та сервісів для використання відкритих даних дозволить зробити їх більш доступними та простими у використанні.

Реалізація цього потенціалу може сприяти підвищенню ефективності публічного управління в Україні та покращенню якості життя людей.

3.2. Актуальні тенденції впровадження системи електронного документообігу в органах виконавчої влади України

У сучасному світі спостерігається стрімкий прогрес в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, впровадження новаторських ідей та перехід до нових можливостей та засобів зв'язку. Для забезпечення високої якості послуг та відповіді на потреби громадян необхідно відмовлятися від застарілих методів обробки інформації та відповідати сучасним стандартам.

Впровадження електронного документообігу є однією з істотних трансформацій. Перехід до електронного документообігу значно зменшує часові витрати на процеси, що не пов'язані з обслуговуванням громадян, такі як автоматична реєстрація документів, відстеження їх руху та контроль виконання.

Необхідність впровадження електронного документообігу в установі та автоматизованого контролю на всіх етапах роботи з документами наразі не викликає сумнівів. Система електронного документообігу значно підвищує ефективність роботи виконавців, забезпечує своєчасну підготовку документів, автоматизує процеси розмноження документів та відстеження руху паперових документів всередині організації, забезпечуючи контроль за передачею конфіденційної інформації. [43]

Важливо відзначити, що успішне впровадження електронного документообігу значною мірою залежить від підтримки керівництва установи та бажання працівників використовувати сучасні технології та розвиватися. Поступова та систематична інтеграція елементів електронного документообігу,

починаючи з внутрішніх документів, спільно з проведенням навчальних заходів, обов'язково призведе до позитивних результатів.

Питання розвитку електронного простору України стає особливо актуальним сьогодні. Важливим етапом в цьому напрямі стало запровадження 18 квітня 2002 року довгострокової програми під назвою "Електронна Україна". Ця програма передбачає заходи для створення ефективного механізму інформаційної взаємодії органів влади на всіх рівнях, впровадження електронного документообігу та забезпечення інформаційної безпеки.

Закон України "Про електронні документи та електронний документообіг" визначає основні принципи використання електронних документів. Порядок електронного документообігу встановлюється органами влади та підприємствами згідно із законодавством. Одиницею електронного документообігу є електронний документ.

Електронний документообіг - це процеси створення, оброблення, передачі, отримання, зберігання та використання електронних документів з підтвердженням факту їхнього отримання.

Електронний документ є основою документообігу, визначений як інформація, зафіксована у вигляді електронних даних із включенням обов'язкових реквізитів. Документообіг важливий для управління та прийняття рішень.

Склад та розміщення обов'язкових реквізитів електронних документів визначається законодавством. Обмін інформацією визначається як суттєвий фактор суспільства, що збагачує та робить людину розумною.[50]

Засобом фіксації інформації є її збереження на носії, який може бути різним - від глиняних табличок до сучасних дата-центрів. Згідно закону, документ - це зафіксована інформація на носії для зберігання чи передачі.

Зростання обсягів інформації у управлінській діяльності вимагає використання інтегрованих систем електронного документообігу.

Електронний документ може бути створений, переданий, збережений та перетворений візуально за допомогою електронних засобів. Відповідно до Закону України "Про електронні документи та електронний документообіг," візуальна

форма подання електронного документа включає відображення його даних електронними засобами або на папері у формі, зручній для сприйняття людиною. Такий документ може бути перетворений за необхідності в паперову форму.[47]

Обов'язковим реквізитом електронного документа є електронний підпис, який використовується для ідентифікації автора та підписування документа іншими учасниками електронного документообігу.[45]

Ідентифікація юридичної чи фізичної особи, що створила документ, є обов'язковою умовою для будь-якого документа.

Проблема узгодження форматів представлення даних в електронному документообігу є важливою, і пошук прийнятного формату є ключовим аспектом у розробці сучасних інформаційних систем.

Електронний документообіг відіграє важливу роль у діловодстві, забезпечуючи ефективний обіг документів установи за рахунок:

- автоматичного контролю виконання та прозорості діяльності на всіх рівнях;
- усунення дублювання та багаторазового проходження документів;
- чіткої авторизації доступу, що підвищує персональну відповідальність працівників;
- фіксації діяльності установи в цілому;
- оптимізації бізнес-процесів та автоматизації виконання і контролю;
- скорочення обігу паперових документів;
- спрощення і здешевлення збереження паперових документів через наявність оперативного електронного архіву;
- організації єдиного централізованого сховища документів;
- формалізації правил виконання технологічних процесів створення та обробки документів;
- поліпшення засобів контролю за ходом виконання технологічних процесів обробки документів;
- підвищення ступеня захищеності даних, залучених у документообіг;

- досягнення високого рівня незалежності роботи над документами від особистих якостей персоналу;
- можливості створення та керування завданнями;
- можливості отримання статистичних і аналітичних зведень;
- створення та використання електронної номенклатури справ установи, що включає інформацію про документи, їх розміщення, номери справ, опис та терміни зберігання.

В сучасному світі добре організований документообіг стає невід'ємною частиною успішної роботи будь-якого підприємства. Вплив документообігу на оперативність, економічність та надійність функціонування управлінського апарату та культуру праці управлінського персоналу підтримує якість управління і визначає успішність підприємства.[49]

Розвиток електронних систем документообігу затримується не тільки технічними можливостями сучасних інформаційних технологій, але й відсутністю відповідних нормативно-правових актів, які б забезпечували захист авторських прав в інформаційних технологіях та нормували правовий статус електронних документів.[34]

Основними тенденціями розвитку систем електронного документообігу на українському ринку є введення багатопрофільними ІТ-компаніями систем електронного документообігу на внутрішній ринок; спільні стандартизаційні роботи; зростання інтересу світових розробників до українського ринку систем електронного документообігу; розроблення та впровадження інтегрованих рішень; співпраця та спільне просування цих рішень.[54]

Для успішної роботи з електронними документами та взаємодії з внутрішнім документообігом органів виконавчої влади необхідна інтеграція відомчих систем електронного документообігу з системою електронної взаємодії. Ключовою складовою цього процесу є система електронного документообігу Секретаріату Кабінету Міністрів України.[53]

Впровадження електронного документообігу (ЕДО) у публічному управлінні є важливим завданням, яке спрямоване на підвищення ефективності діяльності органів публічного управління, а також на покращення якості обслуговування громадян та бізнесу.

СЕД - це система електронного документообігу, яка забезпечує автоматизацію процесів створення, обробки, зберігання та використання електронних документів. Впровадження СЕД в органах публічного управління є важливим кроком на шляху до створення ефективної системи управління документами.[36]

За останні роки в цій сфері спостерігається ряд позитивних тенденцій:

- Зростання кількості органів виконавчої влади, які впровадили СЕД. Станом на 2023 рік СЕД впроваджено в більшості міністерств, відомств і інших центральних органів виконавчої влади.
- Розширення функціоналу СЕД. Сучасні СЕД не обмежуються лише автоматизацією процесів документообігу. Вони також забезпечують управління електронними документами, організацію роботи з документами в архіві, інтеграцію з іншими інформаційними системами тощо.
- Покращення якості електронного документообігу. СЕД дозволяють підвищити ефективність роботи органів виконавчої влади, скоротити витрати на документообіг, а також забезпечити прозорість та відкритість діяльності органів влади.

Вибір СЕД для конкретного органу виконавчої влади залежить від його потреб та бюджетних можливостей. При цьому слід враховувати такі фактори:

- Функціонал СЕД. СЕД повинна відповідати потребам органу виконавчої влади в автоматизації процесів документообігу, управління електронними документами, організації роботи з документами в архіві тощо.

- Розмір органу виконавчої влади. Для великих органів виконавчої влади потрібна СЕД з масштабованим функціоналом та можливістю інтеграції з іншими інформаційними системами.
- Бюджетні можливості. Вартість СЕД може варіюватися в широких межах.

Таблиця 3.3

- **Перелік основних СЕД які присутні на ринку України.**

Ім'я системи	Короткий опис	Розповсюдженість
Microsoft SharePoint	Система управління контентом і документообігом від Microsoft	Середня
АСКОД	Система автоматизації документообігу від компанії "АСКОД"	Дуже поширена
FossDoc	Система автоматизації документообігу від відкритого програмного забезпечення	Поширена
DOCS.UA	Система автоматизації документообігу від компанії "DOCS.UA"	Поширена
e-Docs	Система автоматизації документообігу від компанії "e-Docs"	Поширена
Megapolis	Система автоматизації документообігу від компанії "Megapolis"	Середня
DocLogix	Система автоматизації документообігу від компанії "DocLogix"	Поширена

Розповсюдженість СЕД визначається за кількістю органів виконавчої влади України, які її впровадили. Найбільш поширеними СЕД в Україні є АСКОД, DOCS.UA, e-Docs та Megapolis. Ці системи впроваджені в більшості міністерств, відомств і інших центральних органів виконавчої влади.

Microsoft SharePoint - це система управління контентом і документообігом від Microsoft. Вона є однією з найпопулярніших СЕД у світі. SharePoint пропонує широкий спектр функцій, включаючи управління документами, управління процесами, спільну роботу та управління контентом.

АСКОД - це система автоматизації документообігу від компанії "АСКОД". Вона є однією з найпопулярніших СЕД в Україні. АСКОД пропонує широкий спектр функцій, включаючи управління документами, управління процесами, спільну роботу та управління контентом.

FossDoc - це система автоматизації документообігу від відкритого програмного забезпечення. Вона є безкоштовною та відкритою для використання. FossDoc пропонує широкий спектр функцій, включаючи управління документами, управління процесами, спільну роботу та управління контентом.

DOCS.UA - це система автоматизації документообігу від компанії "DOCS.UA". Вона пропонує широкий спектр функцій, включаючи управління документами, управління процесами, спільну роботу та управління контентом.

e-Docs - це система автоматизації документообігу від компанії "e-Docs". Вона пропонує широкий спектр функцій, включаючи управління документами, управління процесами, спільну роботу та управління контентом.

Megarolis - це система автоматизації документообігу від компанії "Megarolis". Вона пропонує широкий спектр функцій, включаючи управління документами, управління процесами, спільну роботу та управління контентом.

DocLogix - це система автоматизації документообігу від компанії "DocLogix". Вона пропонує широкий спектр функцій, включаючи управління документами, управління процесами, спільну роботу та управління контентом.

На сучасному етапі в органах публічного управління особливо місцевого самоврядування існують труднощі переходу до ЕДО. На мою думку, основними причинами гальмування цього процесу є:

- 1) компетентність працівників із питань практичного застосування ІКТ;

Ця проблема має декілька аспектів:

- недостатня підготовка працівників у галузі ІКТ. У більшості випадків працівники органів публічного управління не мають достатніх знань і навичок для роботи з електронними документами. Вони не знайомі з принципами ЕДО, не вміють використовувати програмне забезпечення для роботи з електронними документами, не мають навичок роботи в мережі Інтернет тощо.
- нестача практичного досвіду роботи з ІКТ. Багато працівників органів публічного управління мають лише теоретичні знання з ІКТ, але не мають практичного досвіду їх застосування. Це ускладнює їм освоєння нових технологій та програмного забезпечення.
- небажання працівників навчатися новим технологіям. Деякі працівники органів публічного управління не бажають навчатися новим технологіям. Вони вважають, що їхні навички достатні для роботи в традиційному форматі.
- недостатня компетентність працівників із питань практичного застосування ІКТ призводить до таких наслідків:
- ускладнення процесу впровадження ЕДО. Некомпетентність працівників унеможлиблює ефективне використання ЕДО. Це може призвести до зривів у роботі органів публічного управління, а також до зниження якості послуг, які вони надають.
- зниження ефективності діяльності органів публічного управління. ЕДО має потенціал для підвищення ефективності діяльності органів публічного управління. Однак, якщо працівники не мають достатніх знань і навичок для роботи з електронними документами, то цей потенціал не реалізується.
- зниження прозорості та підзвітності органів публічного управління. ЕДО може сприяти підвищенню прозорості та підзвітності органів публічного управління. Однак, якщо працівники не вміють використовувати ІКТ для створення та обробки електронних документів, то це може негативно вплинути на прозорість діяльності органів публічного управління.

Для вирішення проблеми недостатньої компетентності працівників із питань практичного застосування ІКТ необхідно:

- створити систему підготовки та підвищення кваліфікації працівників у галузі ІКТ. Ця система повинна бути спрямована на формування у працівників теоретичних знань і практичних навичок у галузі ІКТ, зокрема в галузі ЕДО.
- забезпечити доступ працівників до сучасних інформаційних технологій. Це допоможе працівникам оволодіти новими технологіями та програмним забезпеченням.
- створити стимули для працівників для навчання новим технологіям. Це може бути досягнуто шляхом підвищення оплати праці працівників, які пройшли навчання, або шляхом надання їм інших пільг.

Реалізація цих заходів дозволить підвищити компетентність працівників із питань практичного застосування ІКТ та сприятиме успішному впровадженню ЕДО у публічному управлінні.

2) Недостатній рівень стандартизації діяльності, пов'язаної з використанням ІКТ, в органах публічного управління. Недостатній рівень стандартизації діяльності, пов'язаної з використанням ІКТ, в органах публічного управління є ще однією з основних проблем, що гальмує впровадження електронного документообігу (ЕДО) у публічному управлінні.

Ця проблема має декілька аспектів:

- Відсутність єдиних стандартів для створення, обробки та зберігання електронних документів. Це призводить до того, що різні органи публічного управління використовують різні формати документів, різні системи зберігання та обробки документів тощо. Це ускладнює взаємодію між органами публічного управління, а також між органами публічного управління та громадянами та бізнесом.
- Відсутність єдиних стандартів для використання ІКТ-ресурсів. Це призводить до того, що різні органи публічного управління

використовують різні комп'ютерні системи, різні програмне забезпечення тощо. Це ускладнює управління ІКТ-ресурсами, а також ускладнює навчання працівників органів публічного управління.

- Відсутність єдиних стандартів для підготовки та підвищення кваліфікації працівників у галузі ІКТ. Це призводить до того, що працівники органів публічного управління отримують різні знання та навички з ІКТ. Це ускладнює ефективну взаємодію між працівниками різних органів публічного управління.
- Недостатній рівень стандартизації діяльності, пов'язаної з використанням ІКТ, в органах публічного управління призводить до таких наслідків:
 - Ускладнення процесу впровадження ЕДО. Нестандартизованість діяльності, пов'язаної з використанням ІКТ, ускладнює розробку та впровадження єдиної системи ЕДО в органах публічного управління.
 - Зниження ефективності використання ЕДО. Нестандартизованість діяльності, пов'язаної з використанням ІКТ, ускладнює ефективне використання ЕДО. Це може призвести до зривів у роботі органів публічного управління, а також до зниження якості послуг, які вони надають.
 - Зростання витрат на управління ІКТ-ресурсами. Нестандартизованість діяльності, пов'язаної з використанням ІКТ, ускладнює управління ІКТ-ресурсами. Це може призвести до зростання витрат на управління ІКТ-ресурсами.

Для вирішення проблеми недостатнього рівня стандартизації діяльності, пов'язаної з використанням ІКТ, в органах публічного управління необхідно вжити таких заходів:

- Розробка та впровадження єдиних стандартів для створення, обробки та зберігання електронних документів.
- Розробка та впровадження єдиних стандартів для використання ІКТ-ресурсів.

- Розробка та впровадження єдиних стандартів для підготовки та підвищення кваліфікації працівників у галузі ІКТ.

Реалізація цих заходів дозволить підвищити рівень стандартизації діяльності, пов'язаної з використанням ІКТ, в органах публічного управління та сприятиме успішному впровадженню ЕДО у публічному управлінні.

Ось деякі конкретні приклади того, як недостатній рівень стандартизації діяльності, пов'язаної з використанням ІКТ, в органах публічного управління може ускладнювати впровадження ЕДО:

- Відсутність єдиних стандартів для створення електронних документів може призвести до того, що різні органи публічного управління будуть використовувати різні формати документів. Це може ускладнити обмін документами між органами публічного управління, а також між органами публічного управління та громадянами та бізнесом.
- Відсутність єдиних стандартів для зберігання електронних документів може призвести до того, що різні органи публічного управління будуть використовувати різні системи зберігання документів. Це може ускладнити пошук та доступ до документів, а також може призвести до втрати документів.
- Відсутність єдиних стандартів для використання ІКТ-ресурсів може призвести до того, що різні органи публічного управління будуть використовувати різні комп'ютерні системи. Це може ускладнити управління ІКТ-ресурсами, а також може призвести до несумісності між різними системами.

Регулярне оновлення та вдосконалення стандартів для створення, обробки та зберігання електронних документів, а також для використання ІКТ-ресурсів є важливим завданням для органів публічного управління

- 3) Застаріла комп'ютерна техніка. Застаріла комп'ютерна техніка є ще однією проблемою, що гальмує впровадження електронного документообігу (ЕДО) у публічному управлінні. Основними причинами

застарілого стану комп'ютерної техніки в органах публічного управління є:

- Недостатнє фінансування. Органи публічного управління часто не мають достатнього фінансування для своєчасного оновлення комп'ютерної техніки.
- Неefективне управління ІКТ-ресурсами. У багатьох органах публічного управління відсутня ефективна система управління ІКТ-ресурсами, що призводить до неефективного використання комп'ютерної техніки.
- Небажання працівників органів публічного управління змінювати звичний спосіб роботи. Деякі працівники органів публічного управління не бажають змінювати звичний спосіб роботи з паперовими документами. Вони вважають, що оновлення комп'ютерної техніки не є необхідним для впровадження ЕДО.

Застаріла комп'ютерна техніка призводить до таких наслідків:

- Зниження ефективності діяльності органів публічного управління. Застаріла комп'ютерна техніка може сповільнювати роботу органів публічного управління, а також може призводити до збоїв у роботі систем ЕДО.
- Зростання витрат на управління ІКТ-ресурсами. Застаріла комп'ютерна техніка вимагає більш частого ремонту та обслуговування, що може призводити до зростання витрат на управління ІКТ-ресурсами.
- Порушення вимог безпеки. Застаріла комп'ютерна техніка може не відповідати сучасним вимогам безпеки, що може призводити до витоку інформації.

Для вирішення проблеми застарілого стану комп'ютерної техніки в органах публічного управління необхідно вжити таких заходів:

- Підвищення фінансування для оновлення комп'ютерної техніки.
- Удосконалення системи управління ІКТ-ресурсами.
- Популяризація ЕДО серед працівників органів публічного управління.

- Реалізація цих заходів дозволить підвищити ефективність використання комп'ютерної техніки в органах публічного управління та сприятиме успішному впровадженню ЕДО у публічному управлінні.

Ось деякі конкретні приклади того, як застарілий стан комп'ютерної техніки може ускладнювати впровадження ЕДО:

- Застарілі комп'ютери можуть не підтримувати сучасні стандарти безпеки, що може призвести до витоку інформації.
- Застарілі комп'ютери можуть не мати достатньої потужності для роботи з сучасними програмними продуктами, що може призвести до зниження продуктивності праці.
- Застарілі комп'ютери можуть бути несумісні з сучасними системами ЕДО, що може ускладнити обмін документами між органами публічного управління.

Регулярне оновлення комп'ютерної техніки в органах публічного управління є важливим завданням для забезпечення ефективного впровадження ЕДО.

4) Низький рівень використання відкритого програмного забезпечення.

Низький рівень використання відкритого програмного забезпечення (ВПЗ) є ще однією проблемою, що гальмує впровадження електронного документообігу (ЕДО) у публічному управлінні.

Відкрите програмне забезпечення - це програмне забезпечення, яке поширюється на умовах відкритої ліцензії, що дозволяє будь-кому використовувати, вивчати, змінювати та поширювати його. ВПЗ має ряд переваг перед комерційним програмним забезпеченням, зокрема:

- Відкритість та прозорість. ВПЗ є відкритим для всіх, що дозволяє будь-кому вивчати його код, виявляти помилки та вносити в нього зміни. Це сприяє підвищенню безпеки та надійності ВПЗ.
- Відсутність ліцензійних платежів. ВПЗ поширюється безкоштовно, що дозволяє економити кошти.

- Можливість адаптації до конкретних потреб. ВПЗ можна змінювати та адаптувати до конкретних потреб, що дозволяє підвищити його ефективність.

Незважаючи на ці переваги, рівень використання ВПЗ в органах публічного управління залишається низьким. Це пов'язано з такими причинами:

- Недостатня інформованість про ВПЗ. Деякі працівники органів публічного управління не знають про переваги ВПЗ та не вміють його використовувати.
- Недостатня підтримка ВПЗ. Деякі органи публічного управління не мають достатньої підтримки для використання ВПЗ, зокрема для навчання працівників та надання технічного обслуговування.
- Небажання органів публічного управління нести додаткові витрати на адаптацію ВПЗ. Деякі органи публічного управління не бажають нести додаткові витрати на адаптацію ВПЗ до своїх конкретних потреб.

Низький рівень використання ВПЗ призводить до таких наслідків:

- Зростання витрат на придбання та обслуговування комерційного програмного забезпечення.
- Зменшення прозорості та підзвітності органів публічного управління.

5) Ускладнення впровадження ЕДО.

Для вирішення проблеми низького рівня використання ВПЗ в органах публічного управління необхідно вжити таких заходів:

- Популяризація ВПЗ серед працівників органів публічного управління.
- Розробка та впровадження політики використання ВПЗ в органах публічного управління.
- Забезпечення підтримки ВПЗ в органах публічного управління.

Реалізація цих заходів дозволить підвищити рівень використання ВПЗ в органах публічного управління та сприятиме успішному впровадженню ЕДО у публічному управлінні.

Ось деякі конкретні приклади того, як низький рівень використання ВПЗ може ускладнювати впровадження ЕДО:

- Відсутність відкритих програмних продуктів, які відповідають конкретним потребам органів публічного управління, може призвести до необхідності використання комерційного програмного забезпечення, що може бути більш дорогим та менш надійним.
- Відсутність підтримки ВПЗ може призвести до труднощів у використанні ВПЗ, а також до зниження його надійності.
- Розширення використання ВПЗ в органах публічного управління є важливим завданням для забезпечення ефективного впровадження ЕДО.

б) Невпорядковане впровадження різних СЕД в органах публічного управління тощо.

Невпорядковане впровадження різних СЕД в органах публічного управління є ще однією проблемою, що гальмує впровадження електронного документообігу (ЕДО) у публічному управлінні.

Невпорядковане впровадження різних СЕД в органах публічного управління призводить до таких наслідків:

- Ускладнення взаємодії між органами публічного управління. Несумісність різних СЕД може ускладнювати обмін документами між органами публічного управління, а також між органами публічного управління та громадянами та бізнесом.
- Зростання витрат на управління СЕД. Необхідність підтримки та обслуговування різних СЕД може призвести до зростання витрат на управління СЕД.
- Зниження ефективності використання СЕД. Неможливість інтеграції різних СЕД може призвести до зниження ефективності використання СЕД.

Основними причинами невпорядкованості впровадження різних СЕД в органах публічного управління є:

- Відсутність єдиної політики впровадження СЕД в органах публічного управління. У багатьох країнах відсутня єдина політика впровадження

СЕД в органах публічного управління. Це призводить до того, що різні органи публічного управління можуть самостійно приймати рішення про впровадження СЕД, не враховуючи інтереси інших органів публічного управління.

- Недостатнє фінансування впровадження СЕД. Впровадження СЕД є дорогим проектом. Недостатнє фінансування може призвести до того, що впровадження СЕД буде здійснюватися в недостатньому масштабі, а також з використанням застарілих технологій.
- Небажання органів публічного управління змінювати звичний спосіб роботи. Деякі органи публічного управління не бажають змінювати звичний спосіб роботи з паперовими документами. Вони вважають, що впровадження СЕД не є необхідним.

Для вирішення проблеми невідповідності впровадження різних СЕД в органах публічного управління необхідно вжити таких заходів:

- Розробка та впровадження єдиної політики впровадження СЕД в органах публічного управління.
- Підвищення фінансування впровадження СЕД.
- Популяризація впровадження СЕД серед працівників органів публічного управління.

Реалізація цих заходів дозволить підвищити ефективність впровадження СЕД в органах публічного управління та сприятиме успішному впровадженню ЕДО у публічному управлінні.

Ось деякі конкретні приклади того, як невідповідне впровадження різних СЕД може ускладнювати впровадження ЕДО:

- Відсутність єдиних стандартів для створення, обробки та зберігання електронних документів може призвести до того, що різні СЕД будуть використовувати різні формати документів. Це може ускладнити обмін документами між органами публічного управління, а також між органами публічного управління та громадянами та бізнесом.

- Недостатність фінансування може призвести до того, що впровадження СЕД буде здійснюватися в недостатньому масштабі, а також з використанням застарілих технологій. Це може призвести до зниження ефективності використання СЕД.
- Небажання органів публічного управління змінювати звичний спосіб роботи може призвести до того, що впровадження СЕД буде здійснюватися неефективно.

Впорядкування впровадження СЕД в органах публічного управління є важливим завданням для забезпечення ефективного впровадження ЕДО.

Для успішної реалізації впровадження ЕДО у публічному управлінні необхідно забезпечити:

- Політичну підтримку ЕДО на найвищому рівні;
- Розробку та реалізацію комплексної стратегії розвитку ЕДО;
- Створення ефективної системи управління ІКТ-ресурсами та системами органів публічного управління;
- Забезпечення підготовки та підвищення кваліфікації кадрів, які відповідають за реалізацію ЕДО.

Ми вважаємо, що у країні створені належні умови для подальшого впровадження ЕДО у сферу публічного управління. Зокрема, в Україні існує і діє досить розвинена нормативно-правова база забезпечення впровадження ЕДО в публічному управлінні. Проте варто зауважити, що вона не є досконалою, зокрема деякі нормативно-правові акти дублюють певні положення, визначення термінів тощо. На нашу думку, вищезазначене свідчить про необхідність внесення змін із урахуванням міжнародних регламентних документів.

Перспективи впровадження ЕДО у публічному управлінні.

Впровадження ЕДО у публічному управлінні має ряд перспектив, зокрема:

- підвищення ефективності та ефективності діяльності органів публічного управління;
- скорочення термінів підготовки та виконання документів;
- зменшення кількості рутинних операцій обробки документів;

- зосередження уваги на вирішенні змістовних управлінських завдань;
- покращення якості підготовки управлінських рішень;
- запобігання «втраті» документів;
- організація інформаційно-прозорих процесів створення та проходження документів, що допускають контроль на будь-якій стадії.

Покращення якості обслуговування громадян та бізнесу.

ЕДО дозволяє надавати громадянам та бізнесу якісніші та оперативніші послуги в режимі онлайн.

Підвищення прозорості та підзвітності органів публічного управління.

ЕДО дозволяє зробити діяльність органів публічного управління більш прозорою та підзвітною.

Для реалізації цих перспектив необхідно забезпечити належне фінансування та підтримку впровадження ЕДО в публічному управлінні.

3.3. Використання відкритих даних для підвищення прозорості та ефективності органів місцевого самоврядування та способи організації їх оприлюднення на прикладі Надвірнянської міської ради

Відкриті дані є важливим інструментом для розвитку суспільства. Вони дозволяють громадянам отримувати доступ до інформації про діяльність органів влади, а також використовувати цю інформацію для моніторингу та контролю за їхньою роботою.

В Україні портал відкритих (data.gov.ua) даних було створено у 2015 році. Портал є онлайн-платформою, на якій оприлюднюється інформація про діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування у формі відкритих даних.

На порталі розміщено дані з різних сфер діяльності, зокрема: бюджети; закупівлі; земельні ділянки; будівництво; освіту; охорону здоров'я; інфраструктуру; екологію; безпеку.

Користувачі порталу можуть отримувати доступ до даних які розміщені у різних машиночитаних форматах, зокрема: CSV; JSON; XML; GeoJSON.

Це дозволяє використовувати дані для різних цілей, зокрема:

- Моніторинг та контроль за діяльністю органів влади;
- Розробка нових продуктів та послуг;
- Дослідження та аналіз;
- Громадська активність.

Загалом, портал відкритих даних є важливим інструментом для підвищення прозорості та ефективності діяльності органів влади в Україні. Інтерфейс порталу наведений на Рис. 3.2 та приклад оформлення набору даних в різних машиночитаних форматах - на прикладі Надвірнянської міської ради Рис. 3.3.

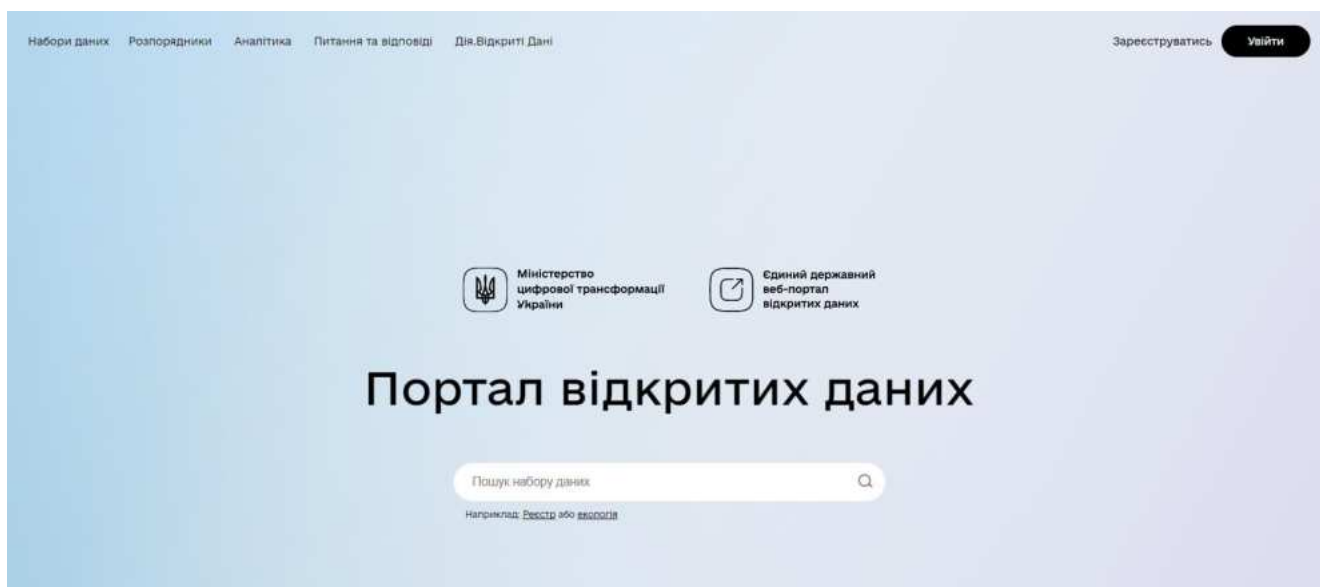

Рис. 3.2 Інтерфейс порталу відкритих даних

Набір містить ідентифікаційні, біографічні й контактні дані депутатів Надвірнянської міської ради.

Дані та ресурси

Deputies Завантажити XML

Ресурс містить ідентифікаційні (ідентифікатори, прізвище, ім'я, по батькові),...

Deputies Завантажити JSON

Ресурс містить ідентифікаційні (ідентифікатори, прізвище, ім'я, по батькові),...

Deputies Завантажити CSV

Ресурс містить ідентифікаційні (ідентифікатори, прізвище, ім'я, по батькові),...

Deputies Завантажити XLSX

Ресурс містить ідентифікаційні (ідентифікатори, прізвище, ім'я, по батькові),...

адреса веб-сайт графік прийому депутат контакти міське самоврядування
міська рада народний депутат прийом рада самоврядування телефон

Дані про депутатів Надвірнянської міської ради, у тому числі контактні дані та графік прийому

Рейтинг Підписники
- 0 + 0

Стежити

Розпорядник

Надвірнянська міська рада

Рис. 3.3 Приклад оформлення набору даних

Однак, існують певні обмеження, які перешкоджають ефективному використанню порталу.

Серед основних обмежень можна виділити наступні:

- Недостатня кількість даних. Наразі на порталі розміщено лише частину даних, які є обов'язковими для оприлюднення відповідно до законодавства.
- Невідповідність даних стандартам відкритих даних. Деякі набори даних на порталі не відповідають стандартам відкритих даних, що ускладнює або зовсім унеможлиблює їх використання.
- Недостатня обізнаність громадян про відкриті дані. Багато громадян не знають про існування порталу відкритих даних та його можливості.
- Недостатня компетенція працівників органів місцевого самоврядування, які відповідають за роботу з порталом і якістю наборів даних які вантажаться на портал.

Для подолання цих обмежень необхідно вжити наступних заходів:

- Забезпечити дотримання вимог законодавства щодо оприлюднення відкритих даних всіма органами влади.

- Розробити та запровадити механізми моніторингу за дотриманням вимог щодо оприлюднення відкритих даних та контролю якості наборів даних.
- Створити умови для підвищення обізнаності громадян та працівників органів місцевого самоврядування про відкриті дані та їх можливості.
- Реалізація цих заходів дозволить підвищити ефективність використання порталу відкритих даних та сприятиме розвитку відкритого суспільства в Україні.

Механізм моніторингу та контролю за якістю наборів даних, які розміщуються Надвірнянською міською радою, впроваджено з метою забезпечення ефективного управління інформацією та високої якості даних. Для цього у міській раді створена посада головного спеціаліста по роботі з відкритими даними.

Зазначений фахівець відповідає за нагляд за своєчасним поданням даних для публікації на порталі відкритих даних. Йому також призначена важлива роль у перетворенні надходжених даних в формати, які можуть бути зрозумілі та оброблені машиночитаним способом. Це сприяє покращенню доступності, зручності та використання наборів даних, що розміщуються на публічному порталі.

Реалізація вказаного механізму не лише дозволяє міській раді забезпечити доступ громадськості до актуальної та достовірної інформації, але й підвищує рівень прозорості та відповідальності в управлінні містом. Такий підхід забезпечує ефективне використання відкритих даних для розвитку міста та задоволення потреб громадян.

Механізм контролю за своєчасністю надходження даних для публікації впроваджено з використанням хмарного сервісу Google Sheets. За допомогою цього сервісу встановлені графічні маркери, які інформують користувачів про наближення термінів подання даних. Цей процес проілюстрований на Рис. 3.4

	A	B	C	D	E
1	Найменування набору даних	Дата останньої зміни даних в наборі	Перелік таблиць в наборі	Структурний підрозділ	Частота оновлення
2	Поіменні результати голосування депутатів на пленарних засіданнях органу місцевого самоврядування	21.12.2023	Convocation - Поіменні результати голосування депутатів	Сектор забезпечення діяльності Ради	Позапланово (протягом трьох робочих днів з моменту внесення змін)
3	Перелік укладених договорів (укладені договори, інші правочини, додатки, додаткові угоди та інші матеріали до них)	27.12.2023	У випадку оприлюднення даних про інші типи договорів, наприклад, розміщення тимчасових споруд, рекламних засобів тощо рекомендовано використовувати структури наступних ресурсів Contracts — перелік договорів; AdditionalDocuments — перелік додаткових угод та інших документів. Contracts — в дану папку вантажиться договір виключно з усіма додатками; AdditionalDocuments — в дану папку вантажиться додаткова угода або інший документ.	Управління містобудування і архітектури	Позапланово (протягом трьох робочих днів з моменту внесення змін)
4	Відомості про лікарські засоби/препарати, придбані за бюджетні кошти, відомості про розподілення таких ліків між закладами охорони здоров'я та їх залишки в кожному з них	23.11.2023	Contracts AdditionalDocuments Contracts AdditionalDocuments	КПН "Надвірнянська ЦРЛ", КП "Надвірнянський НЦАМД", КНП "Дитяча лікарня Надвірнянського району"	Більш як один раз на день (у разі автоматичного оприлюднення) або не рідше, ніж щотижня (у разі оновлення персоналом)
5	Дані про медичних працівників закладів охорони здоров'я	14.11.2023	дані про медичних працівників закладів охорони здоров'я Папка з даними тут!!!	КПН "Надвірнянська ЦРЛ", КП "Надвірнянський НЦАМД", КНП "Дитяча лікарня Надвірнянського району"	Позапланово (протягом трьох робочих днів з моменту внесення змін)
6	Перелік та місцезнаходження закладів комунальних закладів охорони здоров'я, які забезпечені обладнанням гінекологічним, мамологічним обладнанням, що пристосоване до потреб	9.1.2024	Organizations - Ресурс містить реєстраційні та контактні дані закладів охорони здоров'я, установ	КПН "Надвірнянська ЦРЛ", КП "Надвірнянський НЦАМД", КНП "Дитяча лікарня Надвірнянського району"	Позапланово (протягом трьох робочих днів з моменту внесення змін)

Рис. 3.4 Механізм контролю за своєчасністю надходження даних для публікації

Система графічних маркерів надає візуальне представлення наближення часу публікації наступного актуального набору. Під час наближення терміну подання даних на портал відкритих даних, відповідний колір комірки вказує на це, надаючи користувачам зручний та швидкий спосіб отримати інформацію щодо актуальності даних.

Використання хмарного сервісу Google Sheets спрощує процес моніторингу та дозволяє ефективно керувати своєчасністю подання даних для загальної доступності. Такий підхід сприяє покращенню управління та оптимізації робочих процесів у контексті публікації інформації.

Усі набори даних систематично організовані та зберігаються відповідно до структурних підрозділів та відповідальних осіб, що наочно представлено на Рис. 3.5. Кожен структурний підрозділ має свій власний визначений розділ для зберігання відповідних наборів даних, що робить процес організації і доступу до інформації більш системним та зрозумілим.

Мій диск > Збір відкритих даних (У... ▾

Тип ▾ Люди ▾ Змінено ▾

Назва ↑	Власник
 Набори які підлягають опублікуванню у розрізі відповідальних осіб ★	 я
 Офіс соціальних послуг Надвірнянської міської ради	 я
 Управління житлово-комунального господарства та інфраструктури Надвірнянської міської ради	 я
 Управління культури і туризму Надвірнянської міської ради	 я
 Управління надання адміністративних послуг Надвірнянської міської ради	 я
 Управління освіти Надвірнянської міської ради	 я
 Фінансове управління Надвірнянської міської ради	 я

Рис. 3.5 Розподіл наборів даних відповідно до структури них підрозділів

Цей підхід дозволяє легко визначити, які дані належать до конкретного структурного підрозділу та хто відповідає за їх актуальність та коректність. Така організаційна структура сприяє ефективному управлінню та забезпечує зручний доступ до інформації для відповідальних осіб та користувачів.

Зберігання наборів даних в розрізі структурних підрозділів відображає стратегічний підхід до організації інформаційних ресурсів, що в свою чергу сприяє ефективному управлінню та використанню цих даних в діяльності організації.

Перед тим як будь-який набір даних імпортується в машиночитані формати, процедура перевірки виконується головним спеціалістом, який відповідає за розміщення відкритих даних. Цей спеціаліст проводить аналіз набору даних на предмет виявлення можливих невідповідностей в структурі та типах даних в комірках, як це ілюстровано на Рис. 3.6.

Идентифікатор	Повна назва	Країна	Регіон	Район	Назва будівлі	Вулиця	Номер будівлі	Назва будівлі або її частини	Поштовий індекс	Адресна поштова скринька	Контактна особа/адреса	Адреса електронної пошти	Номер телефону	Дні та години прийому	Обмеження прийому
28.0	Управління житлово-комунального господарства та інфраструктури Надвірнянської міської ради	Україна	Івано-Франківська область	Надвірнянський район	Надвірня	вул. Мазепи Гетьманів	29	null	76495	null		ukr@n.podivnya.gov.ua		Пн-Чт 08:00-17:15, Пт 08:00-16:00	Перерва на обід 12:00-13:00
28.1	Відділ житлово-комунального господарства та співпраці з ОББ	Україна	Івано-Франківська область	Надвірнянський район	Надвірня	вул. Мазепи Гетьманів	29	null		null				Пн-Чт 08:00-17:15, Пт 08:00-16:01	Перерва на обід 12:00-13:01
28.2	Відділ будівництва та енергозбереження	Україна	Івано-Франківська область	Надвірнянський район	Надвірня	вул. Мазепи Гетьманів	29	null		null				Пн-Чт 08:00-17:15, Пт 08:00-16:02	Перерва на обід 12:00-13:02
28.3	Відділ благоустрою та охорони довкілля	Україна	Івано-Франківська область	Надвірнянський район	Надвірня	вул. Мазепи Гетьманів	29	null		null				Пн-Чт 08:00-17:15, Пт 08:00-16:03	Перерва на обід 12:00-13:03
28.4	Відділ бухгалтерського обліку та виконання договорів і закупівель	Україна	Івано-Франківська область	Надвірнянський район	Надвірня	вул. Мазепи Гетьманів	29	null		null				Пн-Чт 08:00-17:15, Пт 08:00-16:04	Перерва на обід 12:00-13:04

Рис. 3.6. Ілюстрація підготовки набору даних до переведення в машиночитаний формат

Під час перевірки, відповідальна особа зосереджується на виявленні потенційних невідповідностей у внутрішній організації набору даних. Це включає аналіз правильності структури набору даних та відповідність типів даних, що забезпечує точність інформації.

Такий підхід допомагає забезпечити, що дані імпортуються в машиночитані формати без будь-яких системних або структурних проблем, що можуть виникнути під час цього процесу. Головний спеціаліст відділу Інформаційного та технічного забезпечення Надвірнянської міської ради виступає ключовою фігурою в забезпеченні якості та цілісності відкритих даних, гарантуючи їхню придатність для подальшого використання та аналізу.

Після завершення всіх робіт по заповненню набору даних, як остаточний результат виконаної роботи, генерується та заповнюється реєстр наборів даних Надвірнянської міської ради. У цьому реєстрі вказуються посилання на всі набори даних, які були опубліковані на порталі. Цей процес ілюстрований на Рис 3.7.

Головна Міська рада МТГ Прес-центр УНАП Е-місто Міста побратими Для переселенців Громадська участь		
🏠 > Відкриті дані		
Реєстр наборів даних, що перебувають у володінні Надвірнянської міської ради		
Перелік укладених договорів (укладені договори, інші правочини, додатки, додаткові угоди та інші матеріали до них)	Набір містить перелік укладених договорів, укладені договори, інші правочини, додатки, додаткові угоди та інші матеріали до них Надвірнянської міської ради. Ресурси Contracts, Addendums, Acts, Peny містять інформацію з Єдиного веб-порталу використання публічних фінансів (spending.gov.ua). У випадку оприлюднення даних про інші типи договорів, наприклад, розміщення тимчасових споруд, рекламних засобів тощо ресурси Contracts, AdditionalDocuments .	
Поіменні результати голосування депутатів на пленарних засіданнях Надвірнянської міської ради	Набір містить поіменні результати голосування депутатів на пленарних засіданнях <i>Надвірнянської міської ради</i> VIII скликання. Кожен ресурс у наборі включає результати поіменного голосування протягом одного засідання.	
Порядок денний пленарних засідань Надвірнянської міської ради	Набір містить порядок денний пленарних засіданнях <i>Надвірнянської міської ради</i> VIII скликання. Кожен ресурс у наборі включає порядок денний одного засідання.	
Перелік дошкільних, середніх, позашкільних навчальних закладів Надвірнянської міської ради і статистична інформація щодо них	Набір містить перелік дошкільних, середніх, позашкільних навчальних закладів (ресурс <i>Institutions</i>) та статистичну інформацію відповідно до форм звітності, затверджених МОН України.	
Території обслуговування загальноосвітніх навчальних закладів Надвірнянської міської ради	Набір містить два ресурси. <i>Territories</i> – опис територій обслуговування кожного загальноосвітнього навчального закладу. <i>Addresses</i> – віднесення адрес до територій обслуговування.	

Рис. 3.8. Публікація реєстру наборів даних на офіційному веб-сайті

Оприлюднення реєстру на офіційному веб-сайті дозволяє швидко та ефективно інформувати громадськість про наявність та характеристики доступних даних. Також це сприяє прозорості та відкритості в діяльності міської ради, важливої для розвитку партнерства з громадою та підвищення рівня довіри до органів влади.

Відкриті дані можуть сприяти підвищенню прозорості органів місцевого самоврядування шляхом надання громадянам доступу до інформації про їхню діяльність. Це може включати інформацію про:

- фінансову діяльність, наприклад, бюджети, витрати та закупівлі;
- управлінську діяльність, наприклад, плани та програми, звіти та рішення;
- інформацію про громаду, наприклад, демографічні дані, соціальні послуги та транспорт;

Доступ до цієї інформації дозволяє громадянам:

- контролювати діяльність органів місцевого самоврядування;
- ухвалювати більш обґрунтовані рішення про те, як використовувати свої податки;
- брати участь у прийнятті рішень органами місцевого самоврядування.

У майбутньому портал відкритих даних має потенціал для подальшого розвитку та розширення своїх можливостей. Зокрема, можна передбачити наступні напрямки розвитку порталу:

- Розширення наборів даних. Важливо забезпечити оприлюднення на порталі всіх даних, які є обов'язковими для оприлюднення відповідно до законодавства. Крім того, можна передбачити оприлюднення на порталі нових наборів даних, які не є обов'язковими для оприлюднення, але можуть бути корисними для громадян та бізнесу.
- Покращення якості даних. Важливо забезпечити відповідність наборів даних стандартам відкритих даних. Крім того, можна передбачити проведення роботи з очищення та актуалізації даних.
- Розширення можливостей використання даних. Важливо створити умови для ефективного використання даних на порталі. Зокрема, можна передбачити розробку нових інструментів для пошуку та аналізу даних.

Розвиток порталу відкритих даних сприятиме підвищенню прозорості та ефективності діяльності органів влади в Україні. Це, в свою чергу, сприятиме розвитку відкритого суспільства та підвищенню якості життя громадян.

Зараз відкриті дані часто не є достатньо якісними. У майбутньому органи місцевого самоврядування можуть впровадити кращі практики збору та управління відкритими даними. Це може включати стандартизацію форматів даних, забезпечення точності та актуальності даних, а також надання інформації про джерела даних.

Станом на 2024 рік на порталі розміщено дані понад 500 органів місцевого самоврядування. Серед них є дані про бюджети, закупівлі, земельні ділянки, будівництво, освіту, охорону здоров'я та інші сфери діяльності органів місцевого самоврядування.

Загалом робота органів місцевого самоврядування з порталом відкритих даних має позитивні тенденції. Наразі більшість органів місцевого самоврядування розміщують на порталі дані, які є обов'язковими для оприлюднення відповідно до законодавства. Однак, є також органи місцевого самоврядування, які не дотримуються вимог законодавства щодо оприлюднення відкритих даних та публікують набори даних не в машино читаних форматах

В Україні існує широкий спектр сервісів на основі відкритих даних, які функціонують як на державному, так і на місцевому рівнях.

Ось кілька конкретних прикладів сервісів на основі відкритих даних, які функціонують в Україні Таблиця 3.4.

Таблиця 3.4

Прикладів сервісів на основі відкритих даних, які функціонують в Україні

Назва сервісу	Web- сайт	Короткий опис
Ліки Контроль	https://likicontrol.com.ua/	Сервіс "Ліки Контроль" використовує офіційні дані держави і включає в себе повний перелік усіх зареєстрованих в Україні медичних препаратів разом з їхніми інструкціями.
SaveEcoBot	https://www.saveecobot.com/	Унікальну екологічна система, яка об'єднує інформацію про поточний стан навколишнього середовища, рівень забруднення, визначення забруднювачів та засоби захисту

		довкілля.
UrbanData	https://urbandata.online/	Якщо ви помітили високий зелений паркан на своїй вулиці чи в дворі, не зволікайте і перевірте, що саме будується, та чи є у забудовника всі необхідні дозвільні документи
YouControl	https://youcontrol.com.ua/	цей сервіс автоматично створює повний інформаційний довідник для кожної компанії в Україні, використовуючи відкриті дані, відслідковує зміни в державних реєстрах і графічно відображає зв'язки між афілійованими особами.
CoST Ukraine	http://costukraine.org/	Якщо вам вже набридло долати ями на дорозі та стикатися з латками від минулорічного дрібного аварійного ремонту разом із снігом, то рекомендую звернутися до порталу відкритих даних інфраструктурних проєктів "Прозора інфраструктура"
VartaBot від Pravosud	https://www.pravosud.com.ua/	Слідкування за щоденною динамікою судових справ, поданням позовів до суду, виконавчими процедурами та заборгованістю.

У майбутньому можуть бути розроблені нові інструменти та сервіси, які будуть більш зручними та ефективними для використання громадянами та органами місцевого самоврядування.

Штучний інтелект може використовуватися для аналізу відкритих даних та виявлення тенденцій і закономірностей, які неможливо помітити за допомогою традиційних методів. ШІ також може використовуватися для автоматизації завдань, які виконуються вручну, що звільнить час і ресурси для інших цілей.

Конкретні приклади використання відкритих даних разом з ШІ для покращення ефективності організації місцевого самоврядування:

- Прогнозування попиту на послуги.

-

ШІ можна використовувати для прогнозування попиту на послуги, такі як освіта, охорона здоров'я та соціальний захист. Це дозволить органам місцевого самоврядування більш ефективно розподіляти ресурси та задовольняти потреби громади.

- Оптимізація використання ресурсів.

ШІ можна використовувати для оптимізації використання ресурсів, таких як земля, транспорт та енергія. Це дозволить органам місцевого самоврядування зменшити витрати та зменшити негативний вплив на навколишнє середовище.

- Забезпечення безпеки.

ШІ можна використовувати для забезпечення безпеки громади, зокрема для виявлення злочинності та небезпечних ситуацій. Це дозволить органам місцевого самоврядування реагувати на проблеми швидше та ефективніше.

- Розвиток громади.

ШІ можна використовувати для розвитку громади, зокрема для сприяння економічному зростанню, створенню нових робочих місць та підвищенню якості життя. Це дозволить органам місцевого самоврядування створювати кращі умови для життя в громаді.

Використання відкритих даних разом з ШІ має значний потенціал для покращення ефективності організації місцевого самоврядування. Ці технології можуть допомогти органам місцевого самоврядування краще зрозуміти потреби громади, ефективніше використовувати ресурси та розробляти нові продукти та послуги, які відповідають потребам громади.

Щоб відкриті дані могли повною мірою використовуватися для підвищення прозорості та ефективності органів місцевого самоврядування, необхідно підвищувати обізнаність людей про важливість відкритих даних. Це можна зробити шляхом проведення освітніх кампаній, створення навчальних матеріалів та залучення громадськості до обговорення важливості відкритих даних.

Органам місцевого самоврядування також необхідно впроваджувати відповідні посади, на яких повинні бути компетентні люди, які будуть відповідати за роботу з відкритими даними. Ці люди повинні мати необхідні знання та навички для того, щоб збирати, обробляти та аналізувати відкриті дані, а також для того, щоб використовувати їх для підвищення прозорості та ефективності роботи органів місцевого самоврядування.

Висновки до розділу 3

Застосування відкритих даних у публічному управлінні в умовах конфлікту є важливим інноваційним підходом, який має значний потенціал для підвищення ефективності публічного управління та забезпечення ефективного реагування на кризові ситуації.

Одним із ключових факторів, які сприяють розвитку застосування відкритих даних у публічному управлінні, є все більш широке впровадження штучного інтелекту (ШІ). ШІ може використовуватися для аналізу відкритих даних, що дозволяє отримувати більш ефективну аналітику, яка можуть бути використані для прийняття більш ефективних рішень.

Впровадження системи електронного документообігу (ЕДО) в органах виконавчої влади України є важливим кроком на шляху до створення ефективного та прозорого державного управління. Однак, незважаючи на значні успіхи, впровадження ЕДО на місцевому рівні має ряд проблем, які необхідно вирішити.

Однією з основних проблем є недостатня готовність органів місцевого самоврядування (особливо малих і середніх громад) до змін. Впровадження ЕДО вимагає від органів місцевого самоврядування змін у традиційних підходах до

роботи з документами, а також впровадження нових технологій. Ці зміни можуть бути складними та витратними, тому не всі органи місцевого самоврядування готові до них.

Іншою проблемою є нестача кваліфікованих кадрів. Впровадження ЕДО вимагає від працівників органів місцевого самоврядування нових знань та навичок у сфері інформаційних технологій. Однак, у багатьох органах місцевого самоврядування відсутні такі кадри, або вони мають недостатньо знань та навичок для ефективної роботи в умовах ЕДО.

Відкриті дані мають потенціал для значного підвищення прозорості та ефективності органів місцевого самоврядування. Однак для того, щоб цей потенціал був реалізований, необхідно підвищувати обізнаність людей про важливість відкритих даних і впроваджувати відповідні посади та відділів з цифрової трансформації в органах місцевого самоврядування.

З розвитком технологій можливості використання відкритих даних для підвищення прозорості та ефективності органів місцевого самоврядування будуть лише зростати. Органам місцевого самоврядування варто вже зараз починати планувати, як вони можуть використовувати відкриті дані для покращення своєї роботи.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В умовах активних бойових дій в Україні, де електронне урядування визнається стратегічно важливою частиною державної політики, спрямованою на досягнення високої ефективності, прозорості та підзвітності органів влади, виникають особливі виклики та можливості. Потенціал електронного урядування для поліпшення державного управління та зниження витрат нерозривно пов'язаний із загрозами, такими як кібербезпека та можлива дискримінація через обмежений доступ до інформаційних технологій (ІКТ).

В умовах війни кібербезпека стає найважливішим аспектом електронного урядування, оскільки ризик кібератак зростає великою швидкістю. Захист від кіберзагроз стає невід'ємною частиною стратегій електронного урядування, щоб уникнути витоку чутливої інформації та забезпечити безпеку громадян та владних структур.

Водночас, в умовах конфлікту обмежений доступ до ІКТ може призвести до дискримінації та нерівності у доступі до електронних послуг. Забезпечення широкого доступу до електронних сервісів для всіх верств населення в цей період стає важливим завданням для забезпечення рівних можливостей та участі у електронному урядуванні.

Важливо враховувати, що моделі впровадження електронного уряду в світі розрізняються залежно від історичних та культурних традицій, рівня економічного розвитку та політичного режиму країни. Немає універсальної моделі, яка б підходила для всіх, тому кожна країна повинна вибрати свою, враховуючи конкретні потреби та умови. Управління ризиками та розробка ефективних стратегій стають ключовими для максимізації користі від електронного урядування.

Розвиток електронного урядування в Україні є стратегічно важливим напрямом державної політики, включаючи розширення переліку електронних послуг, удосконалення системи електронного документообігу та забезпечення кваліфікованими кадрами.

Несприятливі умови в сільських районах та потреба у вдосконаленні електронних послуг становлять виклики для подальшого розвитку. Також важливими є поліпшення нормативно-правової бази та підготовка державних службовців у сфері електронного урядування.

Нормативно-правове забезпечення та ефективне функціонування електронного уряду визнаються ключовими кроками для стратегічного розвитку України, яка вже створила відповідну базу, включаючи закони про електронні документи та електронний документообіг.

Важливим фактором в розвитку застосування відкритих даних є впровадження штучного інтелекту (ШІ). ШІ відзначається здатністю аналізувати великі обсяги відкритих даних, що призводить до отримання більш ефективної аналітики та покращення прийняття рішень.

В контексті України, впровадження системи електронного документообігу (ЕДО) на рівні виконавчої влади сприяє створенню ефективного та прозорого державного управління. Проте, на місцевому рівні існують проблеми, такі як недостатня готовність органів місцевого самоврядування до змін та нестача кваліфікованих кадрів.

Додатково, відзначено, що відкриті дані мають потенціал підвищити прозорість та ефективність органів місцевого самоврядування, проте для реалізації цього потенціалу необхідно підвищувати обізнаність громадян щодо важливості відкритих даних та впроваджувати відповідні посади та відділи з цифрової трансформації не тільки в органах центральної влади а й в органах місцевого самоврядування.

На основі цих висновків можна сформулювати такі пропозиції щодо подальшого розвитку електронного урядування в Україні:

Розширення доступу до Інтернету в сільських районах: Враховуючи знижену доступність мережі через зруйновану інфраструктуру та проблеми з кібербезпекою в областях зі збройним конфліктом, важливо вивчати можливості відновлення та забезпечення стійкості інтернет-зв'язку в сільських районах.

Розробка простих та доступних електронних послуг: У зв'язку із загальним стресом, пов'язаним з бойовими діями, необхідно акцентувати на створенні інтуїтивно зрозумілих та легких у використанні електронних сервісів, що забезпечить громадянам та бізнесу швидкий та простий доступ до необхідних послуг.

Програми підготовки кадрів в сфері електронного урядування: Враховуючи важливість експертів у сфері кібербезпеки та цифрової трансформації в умовах конфлікту, слід активно розробляти та впроваджувати програми навчання для підготовки кваліфікованих кадрів з фокусом на практичних аспектах впровадження Систем Електронного Документообігу (СЕД) в малих і середніх громадах.

Підвищення обізнаності про важливість відкритих даних: З огляду на використання відкритих даних для контролю за діяльністю владних структур, важливо проводити інформаційні кампанії, які підвищать обізнаність громадян та організацій про користь відкритих даних у реалізації прозорості та відповідальності.

Впровадження посад та відділів цифрової трансформації: У місцевих органах самоврядування важливо створювати відповідальні посади та відділи, спрямовані на цифрову трансформацію, що дозволить узгоджено та ефективно впроваджувати нові технології в роботу владних структур. Важливо щоб ці відділ справді займалися цифровою трансформацією а не створювалися під тиском без розуміння важливості даного напрямку.

Враховуючи вищезазначені обставини, ці пропозиції стають необхідним етапом для підтримки розвитку електронного урядування в умовах конфлікту, сприяючи поліпшенню якості життя громадян та забезпеченню стабільності в державному управлінні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко, О. В. (2022). Сучасні моделі електронного врядування: концептуальні засади та перспективи розвитку в Україні. Економіка та держава, 10(76), 76-81.
2. Барабанова, О. О. (2022). Електронне врядування як інструмент підвищення ефективності державного управління. Ефективна економіка, 12(248), 118-127.
3. Берназюк О. О. Електронне урядування як особлива форма публічного управління: поняття та проблеми запровадження. Наук. вісник Ужгород. нац. ун-ту. Серія Право. 2019. Вип. 55. Том 2. С. 32–35.
4. Білоконь, В. В. (2022). Електронне врядування як складова ефективного державного управління в умовах цифрової трансформації. Вісник Національного університету «Острозька академія», 6(133), 16-23.
5. Бланк С., Кісельов А., Кісельова А. Електронне урядування: теорія та практика. К.: Знання, 2017.
6. Бойко, В. В. (2022). Інноваційні підходи до розвитку електронного врядування в Україні. Економіка та держава, 9(75), 105-110.
7. Васильєва, Л. В. (2022). Електронне врядування як інструмент підвищення ефективності та прозорості державного управління. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка, 2(130), 12-16.
8. Гузь О., Кісельов А., Кісельова А. Електронне урядування в Україні: правові аспекти. К.: Знання, 2019.
9. Дяченко Н. Прогнозні оцінки динаміки впровадження електронного урядування в Україні. Державне управління та місцеве самоврядування. 2013. Вип. 2. С. 134-142.
10. Електронне урядування та електронна демократія : навч. посіб. : у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. Київ, 2017. Ч. 1: Вступ до курсу. Концептуальні засади електронного урядування та електронної демократії / [В.

- Я. Малиновський, Н. В. Грицяк, А. І. Семенченко]. Київ : ФОП Москаленко О. М., 2017. 70 с.
11. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жилияев І.Б., Полумієнко С.К, Рубан І.А., Семенченко А.І. За ред. А.І. Семенченка. Київ, 2012. 266 с.
 12. Електронний уряд в Україні: стан розвитку та перспективи, Центр Разумкова, 2022
 13. Е-урядування – ключ до реформ в Україні / Державне агентство з питань електронного урядування відзвітувало про досягнення та плани електронного урядування. // Galinfo. 2019. 30 січ. URL : https://galinfo.com.ua/articles/euryaduvannya__klyuch_do_reform_v_ukraini_307023.html
 14. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про Концепцію Національної програми інформатизації» від 4 лютого 1998 року № 75/98-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80#Text>
 15. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» від 9 січня 2007 року № 537-V URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text>
 16. ЗАКОН УКРАЇНИ від 01.12.2022 № 2807-IX «Про Національну програму інформатизації» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text>
 17. ЗАКОН УКРАЇНИ поточна редакція від 01.01.2024 № 2155-VIII «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>
 18. ЗАКОН УКРАЇНИ поточна редакція від 08.10.2023 № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
 19. ЗАКОН УКРАЇНИ поточна редакція від 27.07.2023 № 2657-XII «Про інформацію» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
 20. ЗАКОН УКРАЇНИ поточна редакція від 27.10.2022 № 2297-VI «Про доступ до публічної інформації» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>

21. ЗАКОН УКРАЇНИ поточна редакція від 31.12.2023 № 5203-VI «Про адміністративні послуги» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>
22. ЗАКОН УКРАЇНИ поточна редакція від 31.12.2023 № 851-IV «Про електронні документи та електронний документообіг» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
23. Інститут електронного урядування Національного університету «Острозька академія». (2022). Електронне врядування в Україні: європейські стандарти та перспективи розвитку. Київ: Національний університет «Острозька академія».
24. Кісельов А. Електронне урядування: світовий досвід та перспективи розвитку в Україні. К.: Знання, 2016.
25. Коновал В. О. Організаційно-правові механізми державного управління електронним урядуванням на місцевому рівні на прикладі територіальної громади міста Києва: дис. ... канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 – механізми державного управління. Київ : Ін-т підгот. кадрів держ. служби зайнятості України, 2018. 330 с.
26. Константинівська А. Особливості запровадження електронного урядування в Україні. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Державне управління. 2018. Т. 29(68), № 6. С. 47-50.
27. КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ
За ред. А.І. Семенченко, 2009р. – 16 с. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/conception_final.pdf
28. Концепція розвитку електронного урядування в Україні. (2016). Міністерство цифрової трансформації України.
29. Копняк К. Автоматизація документообігу як складова підвищення ефективності діяльності підприємства. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 11. С. 57-68.
30. Лойко Л. І., Хочь І. Х. Інструменти, механізми та еволюція електронного урядування // Правова держава. 2010. Вип. 21. С. 471–476.
31. Магеррамов, А. (2023). Цифровізація як чинник конкурентоспроможності держави в умовах глобалізації та інтеграції:

- теоретичний аналіз та практичні рекомендації для України. Публічне управління та місцеве самоврядування, 3, 23–31, doi: <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2023-3-4>
32. Махначова Н. М. Е-демократія як інструмент розвитку громадянського суспільства та ефективного партнерства в публічній сфері // Державне управління : удосконалення та розвиток. 2018. № 10. URL : http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/25.pdf.
33. Перелік відкритих баз даних / Офіційне вид. ДФСУ. URL : <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100010501-perelik-vidkritikh-baz-danikh>
34. ПОСТАНОВА КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 17 січня 2018 р. № 55 «Деякі питання документування управлінської діяльності» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208-2003-%D0%BF#Text>
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF#Text>
35. ПОСТАНОВА КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 21 жовтня 2015 р. № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF#Text>
36. ПОСТАНОВА КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 24 лютого 2003 р. N 208 «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208-2003-%D0%BF#Text>
37. ПОСТАНОВА КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 30 січня 2019 р. № 56 «Деякі питання цифрового розвитку» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-2019-%D0%BF#Text>
38. ПОСТАНОВА КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 4 січня 2002 р. № 3 «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3-2002-%D0%BF#Text>
39. ПОСТАНОВА КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 4 грудня 2019 р. № 1137 «Питання Єдиного державного вебпорталу електронних послуг та Реєстру

адміністративних послуг» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1137-2019-%D0%BF#Text>

40. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо присвоєння та використання офіційної електронної адреси : Проект Закону № 3861 від 16.07.2020 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69499.
41. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України : Закон України від 23 лют. 2006 р. № 3475-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006, № 30, ст. 258.
42. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2155-VIII / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>.
43. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 трав. 2003 р 851-IV / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
44. Про медіа : Проект Закону № 2693-д від 02.07.2020р. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69353.
45. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження КМУ від 20 верес. 2017 р. № 649-р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/250287124>.
46. РОЗПОРЯДЖЕННЯ КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 8 листопада 2017 р. № 797-р «Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80#Text>
47. РОЗПОРЯДЖЕННЯ КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 15 травня 2013 р. № 386-р «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/246420577>
48. РОЗПОРЯДЖЕННЯ КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 22 вересня 2016 р. № 686-р «Деякі питання приєднання до Міжнародної хартії відкритих даних» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/686-2016-%D1%80#Text>
49. РОЗПОРЯДЖЕННЯ КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 3 березня 2021 р. № 167-р «Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та

- затвердження плану заходів з її реалізації» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>
50. РОЗПОРЯДЖЕННЯ КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від від 15 травня 2013 р. № 386-р «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/246420577>
51. Система електронної взаємодії органів виконавчої влади (СЕВ ОБВ). URL : <http://dir.gov.ua/sistemaelektronnoyi-vzayemodiyi-organ/>
52. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року
URL:https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/reform%20office/01_strategy_ukr.pdf
53. УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №558/2019 «Про деякі заходи щодо поліпшення доступу фізичних та юридичних осіб до електронних послуг» URL: <https://www.president.gov.ua/documents/5582019-28853>
54. УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №647/2019 «Про деякі заходи із забезпечення надання якісних публічних послуг» URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6472019-29441>
55. Україна в міжнародних рейтингах // E-UKRAINE : портал розвитку ІКТ та е-урядування. URL : <https://eukraine.org.ua/ua/news/ukrayina-v-mizhnarodnih-rejtingah>.
56. Abu-Shanab, E.A. (2017). E-government Contribution to Better Performance by Public Sector. International Journal of Electronic Government Research, 13(2), 81-96.
57. Aladalah M., Cheung, Y. & Lee, V.C. (2018). Towards a Model for Engaging Citizens via Gov2.0 to Meet Evolving Public Value. International Journal of Public Administration in the Digital Age, 5(1), 1-17.
58. Ali, H., Mubarak H.A. (2018). E-Voting: An Investigation of Factors that Affect Public Trust in Kingdom of Bahrain, International Journal of Electronic Government Research, 14(2), p.12-27.

59. Al-Refaie, A. & Ramadna, A.M. (2017). Barriers to E-Government Adoption in Jordanian Organizations from Users' and Employees' Perspectives. *International Journal of Electronic Government Research*, 13(1), 33-51.
60. Beutelspacher, L., Mainka, A. & Siebenlist, T.(2018). Citizen Participation via Mobile Applications: A Case Study on Apps in Germany. *International Journal of Electronic Government Research*, 14(4), 18-26.
61. Bolívar M.P.R., & Muñoz, L.A. (2018). Political Ideology and Municipal Size as Incentives for the Implementation and Governance Models of Web 2.0 in Providing Public Services. *International Journal of Public Administration in the Digital Age*, 5(1), 36-62
62. *Digital Government: The New Imperative*, David Osborne and Peter Plastrik, 2006
63. Dreshpak, V. (2017). Modern trends in international researches in the sphere of electronic governance (in the case of publications of the international journal *Electronic Government*). *Public Administration Aspects*, 5(5-6), 17-26. <https://doi.org/10.15421/15201713>
64. *E-Government Development Index (2018)*. UN E-Government Survey 2018. Retrieved from <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2018>
65. Gong, Y., & Welch, H. (2011). *E-government in Asia: Concepts, measures, and best practices*. Springer.
66. Grönlund, Å., & Ramesh, M. (2004). E-government: From e-government to e-governance. *Government Information Quarterly*, 21(1), 1-5.
67. Heeks, R. (2002). *E-government in developing countries: Bringing down the barriers*. Routledge.
68. Heeks, R. (2002). *Information and communication technologies, poverty and development*. Development Informatics Working Paper 14. Institute for Development Policy and Management, University of Manchester.

69. International Journal of Electronic Government Research. Retrieved from <https://www.igi-global.com/journal/internationaljournal-electronic-government-research/1091>
70. International Journal of Public Administration in the Digital Age. Retrieved from <https://www.igi-global.com/journal/international-journal-public-administration-digital/70583>
71. Kassen, M., (2017). E-Government Politics as a Networking Phenomenon: Applying a Multidimensional Approach. *International Journal of Electronic Government Research*, 13(2), 18-46.
72. Khan, K. M, Arshad J. & Khan, M. M. (2018). Secure Digital Voting System Based on Blockchain Technology. *International Journal of Electronic Government Research*, 14(1), 53-62.
73. Kvitka, S., & Sokolovs'ka, O. (2015). E-government as an innovative mechanism of cooperation between government, business and civil society: international experience and background of development in Ukraine. *Public Administration Aspects*, 3(9), 26-34. <https://doi.org/10.15421/151569>
74. Laudon, K. C., & Laudon, J. P. (2017). *E-government: Concepts, methodologies, tools, and applications* (4th ed.). Springer.
75. Nam, T. (2017). Achievable or Ambitious?: A Comparative and Critical View of Government 3.0 in Korea. *International Journal of Electronic Government Research*, 13(1), 1-13.
76. Rehouma, M.B. Employees' Participation in IT-Projects in the Public Sector: Mapping Participation to the Project Lifecycle. *International Journal of Public Administration in the Digital Age*, 6(2), 20-34.
77. Syväjärvi, A., Leinonen J., Kivivirta, V. & Kesti, M. (2017). The Latitude of Information Management in Local Government: Views of Local Government Managers. *International Journal of Electronic Government Research*, 13(1), 69-85.
78. The European eGovernment Action Plan 2016-2020, European Commission, 2016
79. The State of E-Government in Europe 2022, European Commission, 2022

80. UN global e-government survey 2014 (2014) : E-government for the future we want // E-government survey. UN. N. Y., 2014. 284 p. 35 URL : https://publicadministration.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2014-Survey/E-Gov_Complete_Survey-2014.pdf.
81. UN global e-government survey 2016: E-government in support of sustainable development // E-government survey/ UN. N. Y., 2016. 242 p. URL : <http://workspace/unpan.org/sites/Internet/Documents/UNPAN96407.pdf>.
82. Velamala Ranga Rao Improving Government to Employee (G2E) Services through Mobile Technology – A Survey (2017) // International Journal of Computer Applications (0975 – 8887) Vol. 168. No. 6, June 2017 p. 35. URL : <https://www.ijcaonline.org/archives/volume168/number6/rao-2017-ijca-914472.pdf>
83. Winnard, S. (2017). Lessons for Effective Government IT Outsourcing: Education and Immigration in New Zealand. International Journal of Electronic Government Research, 13(3), 80-91.
84. Yildiz, M. A. (2007). E-government: A new era of public administration in the 21st century. Business Process Management Journal, 13(6), 869-884.

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»
Кафедра права та публічного управління

ВІДГУК
на кваліфікаційну роботу
на здобуття освітнього ступеня магістр
студента факультету суспільних та прикладних наук
спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
Лозинського Володимира Ярославовича

на тему: **«Розвиток сучасних моделей електронного врядування в Україні».**

Актуальність теми: У сучасному світі спостерігається стійкий тренд на відкритість та прозорість у діяльності державних органів. Одним з ключових інструментів реалізації цього тренду є публікація відкритих даних, що робить інформацію про діяльність влади доступною для громадян, бізнесу та науковців.

Існуючі моделі електронного врядування в Україні потребують вдосконалення. Необхідно розробляти та впроваджувати нові моделі, які б враховували останні світові тренди та максимально використовували потенціал відкритих даних.

Дослідження теми в контексті роботи з відкритими даними є актуальним з огляду на: світовий тренд на відкритість та прозорість, значний потенціал відкритих даних для розвитку електронного врядування, необхідність розвитку сучасних моделей електронного врядування в Україні.

Самостійні розробки і пропозиції автора: основою цифрової трансформації є створення відповідних посад та відділів, спрямовані на цифрову трансформацію, що дозволить узгоджено та ефективно впроваджувати нові технології в роботу владних структур. Показано, як за допомогою наявних безкоштовних хмарних сервісів можна налагодити ефективну роботу з відкритими даними. Наголошено на важливості того, щоб ці відділи справді займалися цифровою трансформацією, а не створювалися під тиском без розуміння важливості даного напрямку і без наявності кваліфікованих працівників.

Практичне значення роботи полягає в розробленні рекомендацій, які можуть бути використані для ефективної організації збору та контролю

актуальності наборів відкритих даних на рівні органів місцевого самоврядування, сприяючи вдосконаленню процесів відкритого доступу до інформації та забезпеченню більшої прозорості у владних структурах.

Зауваження: до незначних недоліків роботи можна віднести поодинокі друкарські помилки, стилістичні огріхи та вади форматування тексту роботи.

Загальний висновок: тему кваліфікаційної розкрито повністю, роботу виконано з урахуванням усіх чинних вимог щодо написання робіт такого рівня. Зауважень щодо змісту та оформлення роботи немає. Досліджувана тема в контексті роботи з відкритими даними є актуальною та має значний науковий та практичний потенціал. З огляду на викладене, кваліфікаційна робота Лозинського Володимира Ярославовича заслуговує на позитивну оцінку та рекомендацію до захисту.

Науковий керівник: Мельничук Василь Іванович, доктор філософії

« 19 » лютого 2024 р.

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу
на здобуття освітнього ступеня магістр
студента факультету суспільних та прикладних наук
спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
Лозинського Володимира Ярославовича

на тему: «Розвиток сучасних моделей електронного врядування в Україні».

Актуальність теми: робота на дану тему є надзвичайно актуальною в сучасних умовах, оскільки українському суспільству постійно потрібна ефективна та прозора система управління. Завдяки стрімкому темпу технологічного розвитку та швидкому поширенню цифрових інструментів, можливості для модернізації та удосконалення управлінських процесів стають все більш доступними.

Україна, як і інші країни, стикається з викликами та можливостями цифрової трансформації у сфері управління. Розвиток сучасних моделей електронного врядування в Україні має на меті забезпечення ефективності, прозорості та відкритості у діяльності владних органів, що є критично важливим для демократичного розвитку країни та забезпечення довіри громадян до державних інституцій.

Найбільш суттєві висновки і рекомендації: Автором наголошено що одним із ключових факторів успішної цифрової трансформації є створення відповідних структурних підрозділів, як Департамент цифрової трансформації, Відділ відкритих даних, Центр інновацій. Їх повноваження чітко визначені, кваліфіковані кадри та ресурси дозволяють їм узгоджено та ефективно впроваджувати нові технології в роботу владних структур, розробляти та реалізовувати стратегію цифрової трансформації, налагоджувати ефективну роботу з відкритими даними.

Показано, що використання хмарних сервісів, наприклад, безкоштовних хмарних сервісів Google, допоможе знизити витрати на ІТ-інфраструктуру, підвищити масштабованість та гнучкість систем, а також забезпечити доступ до даних та додатків з будь-якого місця.

Наголошено про важливість того, щоб підрозділи, відповідальні за цифрову трансформацію, не просто створювалися, а й дійсно розуміли важливість цього напрямку. Тільки за умови чіткої стратегії, кваліфікованих кадрів та необхідних ресурсів цифрова трансформація може бути успішною.

Наявність самостійних розробок автора: автор дослідив можливості використання безкоштовних хмарних сервісів для налагодження ефективної роботи з відкритими даними, що є ключовим елементом цифрової трансформації. Він показав, як ці сервіси можуть бути використані для забезпечення доступності та обробки великих обсягів даних відкритого характеру.

Практична цінність розроблених питань: Практична значущість роботи полягає в розробці дієвих рекомендацій, які можуть бути використані для

ефективної організації збору та контролю актуальності наборів відкритих даних на рівні органів місцевого самоврядування, сприяння вдосконаленню процесів відкритого доступу до інформації, забезпечення більшої прозорості у владних структурах.

Наявність недоліків: незважаючи на загальну високу якість роботи, слід зазначити про наявність незначних недоліків, таких як поодинокі друкарські помилки, стилістичні огріхи та вади форматування.

Загальний висновок про відповідність якості роботи рівню вищої освіти і оцінка, що пропонується: Кваліфікаційна робота Лозинського В. Я. є ґрунтовним та самостійним науковим дослідженням, яке свідчить про глибоке розуміння автором теми та його аналітичні здібності. Тема роботи розкрита повністю та всебічно, з урахуванням останніх наукових досягнень та практичних потреб. Важливо підкреслити, що автор не лише продемонстрував знання з обраної теми, але й запропонував власні оригінальні ідеї та розробки. Особливої уваги заслуговує актуальність дослідження, яке, в контексті роботи з відкритими даними, має значний науковий та практичний потенціал. Виконання роботи відповідає усім чинним вимогам до написання кваліфікаційних робіт такого рівня. Немає жодних зауважень щодо змісту роботи, які свідчать про високу культуру дослідження та відповідальність автора.

З огляду на вищезазначене, кваліфікаційна робота Лозинського В. Я. заслуговує на високу оцінку та безумовно рекомендується до захисту.

Рецензент: Пекарський Тарас Миколайович, секретар Надвірнянської міської ради

« 19 » лютого 20 24 р.
(дата)

метадані

Заголовок

Розвиток сучасних моделей електронного врядування в Україні

Автор

Лозинський В.Я. Науковий керівник / Експерт

підрозділ

King Danylo University

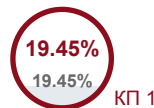
Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про **МОЖЛИВІ** маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

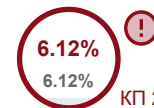
Заміна букв		1
Інтервали		0
Мікропробіли		13
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		162

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

22580

Кількість слів

179899

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	http://ipk.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/Dysertatsiia-Dmytrenka.pdf	102	0.45 %
2	http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/32.pdf	96	0.43 %
3	http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/36.pdf	67	0.30 %
4	https://revolution.allbest.ru/radio/01236685_0.html	66	0.29 %
5	https://revolution.allbest.ru/radio/01236685_0.html	60	0.27 %
6	https://zenodo.org/record/6506891/files/39.pdf?download=1	57	0.25 %
7	https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/PP1.2.2.02.pdf	50	0.22 %